P. b. b.

Naš tednik Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

Poštni urad: 9020 Celovec — Verlagspostamt: 9020 Klagenfurt

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt

LETO XIV./ŠTEVILKA 26 CELOVEC, DNE 30. JUNIJA 1966 CENA 2.— ŠILINGA

Naše skupne naloge

Koroška je domovina Nemcev in Slovencev. Iz tega dejstva izvira naloga po tesnem sodelovanju na vseh področjih javnega življenja. Prebivalcem Koroške so dane naloge, ki jih moremo le skupno rešiti. K tem nalogam spadajo: ureditev prijateljskega odnosa med večinskim narodom in slovensko manjšino, skrb za uspešen kulturni in gospodarski razvoj v deželi, soodgovornost za pravično ureditev vseh manjšinskih vprašanj, ustvaritev političnega ozračja, ki bi omogočalo plodovito sodelovanje vseh deželanov ne glede na politično, svetovnonazorno in narodnostno pripadnost, utrditev dobrih sosedskih odnosov med Koroško in Slovenijo ter Koroško in Furlanijo (Julijsko Benečijo) na eni strani ter Avstrijo in Jugoslavijo ter našo državo in Italijo na drugi strani. Priznati je treba, da se začenjamo na Koroškem teh nalog v vedno večji meri zavedati. A tudi nadtisočletna koroška zgodovina in slična usoda nam narekujeta skupno pot tudi v bodoče.

To je izhodiščna baza politike Narodnega sveta koroških Slovencev. To politiko je Narodni svet zagovarjal tudi v nemških političnih glasilih ter neodvisnem tisku Koroške. Marsikatere ostrine je bilo možno tem potom omiliti ali pa jih celo odstraniti. Ta pot ni bila lahka ter je treba izreči listom, ki so dali za prikazovanje naše manjšinske problematike na razpolago prostor v koroškem dnevnem časopisju, vsestransko priznanje. Medsebojno zaupanje raste ter odpira vedno širše možnosti sodelovanja.

Tako je ob stvarni politiki slovenske manjšine beležila avstrijska javnost tudi uradni obisk predstavnikov Narodnega sveta koroških Slovencev in Zveze slovenskih organizacij v Sloveniji, do katerega je prišlo na povabilo slovenske vlade 19. in 20. novembra preteklega leta, kot naraven pojav v nizu prizadevanj po dobrih sosedskih odnosih med obema deželama in državama. V okviru tega uradnega obiska je prikazala manjšina svoj položaj ter je pri razgovorih izrecno poudarila, da pozdravljamo koroški Slovenci sedanji način reševanja manjšinskih vprašanj po avstrijski vladi, ki želi rešiti vsa odprta vprašanja v sodelovanju s prizadeto manjšino.

Uradnemu obisku avstrijskega zveznega kanclerja dr. Klausa ter zunanjega ministra dr. Kreiskega v Beogradu ter koroškega deželnega glavarja Sime in predstavnikov koroških Slovencev v Ljubljani, je sledil uradni obisk člana avstrijske vlade, ministra za kmetijstvo dr. Schleinzerja v Ljubljani ter obisk namestnika deželnega glavarja inž. Truppeja v Sloveniji, dne 21. in 22. junija 1966 pa je bil na uradnem obisku na Koroškem predsednik republiškega izvršnega sveta Slovenije Janko Smole. Razgovori v prostorih koroške deželne vlade, katerim so prisostvovali zastopniki vseh v koroški deželni vladi zastopanih strank, so pokazali, da je v načrtu med Koroško in Slovenijo sodelovanje na najširši podlagi.

Ob priliki slavnostne večerje, ki jo je priredil deželni glavar Sima v Vrbi na čast gostom iz Slovenije, je deželni glavar pred predstavniki kulturnega, političnega in gospodarskega življenja Koroške izjavil: »Moja naloga v okviru deželne politike je, da pomagam odstraniti težave, ki so obstajale v preteklosti med nemško in slovensko govorečim prebivalstvom. Slovenci morajo imeti občutek, da so enakopravni deželani. Obstoji pripravljenost, jim zagotoviti pravice, ki pripadajo vsem državljanom. Tako bo možno odstraniti bremena temne preteklosti.«

Predsednik Smole pa je podčrtal v svojem nagovoru pravico manjšine do neoviranega razvoja v deželi, hkrati pa je izrazil veselje nad dejstvom, da sta bila vabljena na sprejem v Vrbi tudi predstavnika obeh osrednjih organizacij koroških Slovencev.

Medtem ko pripravlja zvezna vlada na Dunaju naslednji razgovor s predstavniki slovenske manjšine ter je prišlo do ponovne vzpostavitve odnosov med Beogradom in Vatikanom, pa poudarjamo potrebo po skupnem reševanju tudi vseh onih vprašanj, ki zadevajo koroške Slovence in cerkveno oblast v deželi. Brošura »Für den Religionsunterricht in der Muttersprache«, ki jo je pred kratkim izdal Narodni svet koroških Slovencev, je zgovoren dokaz zavestnega zapostavljanja slovenskega materinega jezika pri verouku. Mnenja smo, da je treba tozadevno ubrati končno že enkrat pot, s katero bomo mogli zares soglašati tudi koroški Slovenci.

Nekrvavi vojaški udar v Argentini

Argentinska vojska je v torek zgodaj zjutraj odstavila predsednika dr. Artura Illio. Tričlanska vojaška junta glavnih poveljnikov suhozemne vojske, mornarice in letalstva je začasno prevzela vlado v deželi.

Takoj nato je junta določila za začasnega državnega predsednika bivšega poveljnika argentinske vojske in uspešnega argentinskega politika generala Juana Carlosa Onganio.

V ponedeljek zvečer so vodilni oficirji argentinske vojske pozvali predsednika dr. Illio naj odstopi. Po nepotrjenih vesteh je ta v to privolil. V teku noči je predsednik dr. Illia izdal odlok o odstavitvi glavnega poveljnika vojske generala Pistarinija. Ta je izjavil, da predsednikov dekret zanj ne velja več. Malo pred tem pa je obrambni minister brigadni general Castro Sanchez odstopil, ker mu je njegov podrejeni general Pistarini izrekel nezaupanje.

Potem ko je dr. Illiov načrt propadel, pa je odločil general Pistarini položaj v svojo korist. Z zborom oficirjev je zasedel važne strategične točke Buenos Airesa in tako izvedel nekrvavi vojaški prevrat.

Predsednika dr. Artura Illio pa je močna straža odpeljala v ujetništvo, medtem ko se je posrečilo podpredsedniku Peretteju zbežati v državo Urugvaj. Dr. Illia se nahaja verjetno na otoku Martin Garcia ob ustju reke Rio de la Plata. Pred Illiom je bil na tem otoku prav tako ujet zadnji izvoljeni predsednik Frondizi.

V vojski je zadnji čas naraščala opozicija proti predsedniku dr Arturu Illiu, ki je leta 1963 kot podeželski zdravnik nastopil politično kariero in je bil izvoljen za argentinskega predsednika. Po mnenju vojaških krogov je bil predsednik Illia preveč popustljiv nasproti peronistom, ki so pred nekaj meseci pri volitvah od sedmih pokrajin zmagali kar v šestih.

General Juan Carlos Ongania, ki že 20 let kot oficir odločilno nastopa v politiki Argentinije, je bil namreč gonilna sila pri izvolitvi dosedanjega predsednika dr. Artura Illie. Po odstavitvi predsednika Frondizija je general Ongania dosegel, da so po enoletnem vojaškem režimu izvedli demokratične volitve v Argentini. Tudi pri padcu argentinskega diktatorja Perona leta 1955 je bil general Ongania udeležen.

Združene države Amerike so iz protesta proti odstavitvi zakonito izvoljenega predsednika dr. Artura Illie pretrgale diplomatske odnose z Argentino. V tej zvezi so se Združene države odločile, da ne bodo do nadaljnjega dajale več deželi nobenih gospodarskih pomoči. Argentinski veleposlanik v Washingtonu je iz protesta proti vojaškemu udaru odstopil.

Proračun - 1966 s pičlo večino pod streho

Z glasovanjem o proračunski skupini XI (finance) in poimenskim skupnim končnim glasovanjem o celotnem proračunu — sprejetem po pričakovanju le z glasovi Avstrijske ljudske stranke — so se končali pretekli petek ob 18. uri, po osemdnevni razpravi in v 80 debatnih urah parlamentarni razgovori o zveznem proračunu za leto 1966, ki jih je poslanec Weißmann (Avstrijska ljudska stranka) označil kot najbolj temeljito proračunsko debato Druge avstrijske republike.

Nato so soglasno sprejeli predlog o pospešitvi davčne reforme.

Državni poslanec Svobodnjaške stranke Peter je ostro kritiziral ustavne hibe proračuna, češ da ne prinaša nobenih spodbud za splošno gospodarstvo; pridobitvene postave bodo prinesle največ koristi velepodjetjem.

Tudi parlamentarni poslanec Avstrijske socialistične stranke Weiss je kritiziral celotno gospodarsko in finančno politiko vlade nasploh (Weiss se namreč boji brezposelnosti in stisk), še posebno pa pridobitvene postave.

Kot zagovornik proračuna za leto 1966 je nastopil zvezni poslanec Avstrijske ljudske stranke Weidinger. V svojem govoru je z veseljem ugotovil, da proračun prinaša zvišanje dohodkov zveznih dežel in občin za 513 milijonov šilingov.

Nov mirovni poziv papeža Pavla VI.

Papež Pavel VI. je preteklo soboto ponovno dvignil glas v prid miru. Sv. oče je pozval državnike vsega sveta in vse ljudi, ki so dobre volje, da bi se čimprej zavzeli za skorajšnji konec vietnamske vojne. Sv. oče je najavil, da bo nadaljeval akcijo za mir v Vietnamu, čeravno do danes še ni prinesla zaželenega uspeha.

Papež Pavel VI. je nadalje izrazil upanje, da bi njegovo nedavno srečanje s sovjetskim zunanjim ministrom Gromikom služilo miru na svetu in verski svobodi v Rusiji. Ob tej priliki je svet tudi prvič izvedel od sv. očeta, da je podvzel tudi pobudo za mirno rešitev cipрškega vprašanja.

Te plamteče besede je papež Pavel VI. govoril članom kardinalskega kolegija, ki so mu prišli voščit ob priliki praznika Janeza Krstnika (rojstno ime sv. očeta).

O vietnamskem vprašanju je sv. oče dejal, da ga je k iskanju novih poti prisililo poslabšanje položaja in strašna možnost razširitve vojne v Vietnamu. Poiskati je treba vse možnosti, kako bi našli rešitev za odkrita in častna pogajanja. Papež se je v nadaljevanju svojih izvajanj skliceval na poziv za ustavitev sovražnosti v lanskem letu o božiču in njegovo pobudo, naj bi Organizacija združenih narodov posredovala po nevtralnih državah.

Sv. oče Pavel VI. je v svojem govoru z zadovoljstvom pozdravil izboljšanje odnosov med Beogradom in Sveto stolico. Kot poročamo na drugem mestu v našem listu, so se končali pogovori med Sveto stolico in Beogradom s podpisom protokola o pogovorih za ureditev odnosov med Jugoslavijo in Vatikanom. **Papež se je nadalje bavil še s položajem na Poljskem in je ob tej priliki obžaloval, da ni mogel uresničiti svojega namena se udeležiti osebno zaključnih slovesnosti tisočletnega pokristjanjenja poljske države.**

OBJAVA

Državne gimnazije za Slovence

Sprejemni izpiti za 1. razred bodo 9. julija 1966, ob 8. uri. Učence prijavite ali ustno v šolski pisarni ali pa pismeno na naslov: Direktion des Bundesgymnasiums für Slowenen in Klagenfurt, Lerchenfeldstraße 22, do 1. julija 1966.

Za prijavo so potrebni dokumenti: rojstni list, dokaz avstrijskega državljanstva in na dan izpita zadnje spričevalo, katerega bodo učenci dobili na dosedanji šoli 8. julija 1966. Popis učenca pošlje šola direktno na gimnazijo. Pri izpitu bodo učenci vprašani v slovenščini, nemščini in računstvu in sicer iz snovi, katera je predpisana za četrto šolsko stopnjo.

Glede sprejema v višji razred pa je potreben razgovor z ravnateljem.

Ravnateljstvo

POLJAKI ZAHTEVAJO ODSTRANITEV VIŠINSKEGA

Iz Rima poročajo, da se je v privatnem stanovanju apostolskega nuncia v Italiji sestalo v ponedeljek zastopstvo vladi zvestih Poljakov z namestnikom v vatikanskem državnem tajništvu Dell'Acquo. Po vesteh rimskega dnevnika »Il Tempo« so Poljaki zahtevali od Svete stolice odpoklic kardinala Višinskega. Univerzitetni profesor Gorski, vodja poljske skupine je v Rimu izjavil, da bi bil odpoklic Višinskega iz Varšave zaželen in njegova premestitev v rimsko kurijo samo v blagor katoliške Cerkve.

Vatikanski uradni krogi pa razlagajo stvar takole: »O celi zadevi nam nič ni znano.«

Odnosi Beograd — Vatikan

V Beogradu so preteklo soboto podpisali protokol o pogovorih za ureditev odnosov med Socialistično federativno republiko Jugoslavijo in Sveto stolico. Protokol je podpisal v imenu jugoslovanske vlade član zveznega izvršnega sveta in predsednik zvezne komisije za verska vprašanja Milutin Morača, kot pooblaščenec Svete stolice pa monsignor Agostino Casaroli, podtajnik v kongregaciji za izredne cerkvene zadeve. Monsignora Casarolija in svetnika nunciature Luigia Bongianina sta prav tako minulo soboto sprejela tudi podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Boris Kraigher in državni tajnik za zunanje zadeve Marko Nikežic. Nato je član Zveznega izvršnega sveta in predsednik zvezne komisije za verska vprašanja Milutin Morača priredil v hotelu »Metropol« svečano kosilo za oba visoka gosta.

Pri podpisovanju protokola so bili navzoči Petar Ivičević, državni podtajnik, ki je vodil jugoslovansko zastopstvo pri pogovorih, Dinče Belovski, pomočnik državnega tajnika za zunanje zadeve, član zvezne komisije za verska vprašanja Boris Kocjančič, z vatikanske strani pa svetnik nunciature Luigi Bongianino.

Ob podpisu protokola sta msgr. Casaroli in Milutin Morača govorila o pomenu tega dokumenta ter pogajanj za ureditev odnosov med Socialistično federativno republiko Jugoslavijo in katoliško Cerkvijo.

● Nemški general von Kielmansegg je bil v torek v Parizu imenovan za novega vrhovnega poveljnika zavezniških vojaških sil v Srednji Evropi.

Kielmansegg je s tem postal s 1. julijem naslednik odstopivšega francoskega generala Crepina. Von Kielmansegg, ki je bil doslej vrhovni poveljnik suhozemnih vojaških sil Organizacije severnoatlantskega pakta Evrope v Sredi, bo imel z novim poveljstvom najvišje mesto.

Politični teden

Po svetu . . .

FRANCIJA UMAKNILA LETALA Z ZAHODNONEMŠKEGA OZEMLJA

Francoska vlada je obvestila Zahodno Nemčijo, da ima namen umakniti svoje letalske enote iz Zvezne republike. Francija ima v okviru Organizacije severnoatlantskega pakta v Zahodni Nemčiji dve letalski skupini, od katerih ima vsaka petdeset letal, deloma ameriških, deloma francoskih. Med francoskimi letali so tudi letala tipa »Mirage«, ki lahko prevažajo jedrske bombe. Ker je atomka oborožitev ameriška in ker je Washingtonu že sporočil, da jo namerava umakniti, ker je Francija izstopila iz obrambnega sistema Organizacije severnoatlantskega pakta (NATO), je francoska vlada sklenila umakniti svoje letalske sile, ki bi ostale brez te oborožitve. Osebje, ki je dodeljeno tem letalskim enotam, šteje 11 tisoč mož.

Takoj po obvestilu francoske vlade je bonnska vlada izjavila, da je sprejela francosko sporočilo, da bo Francija umaknila le nekaj letal iz Zvezne republike Nemčije in ne vseh. Baje bo umaknila kakih petnajst letal.

V Bonnu pa so se začeli pogovori med francoskimi in nemškimi zastopniki glede bivanja francoskih vojakov v Zahodni Nemčiji. Predstavnik zahodnonemškega zunanjega ministrstva je izjavil, da so pogajanja prekinili še isti dan (13. junija) in da se bodo lahko nadaljevala šele tedaj, ko se bodo začela v stalnem svetu Organizacije severnoatlantskega pakta v Parizu večstranska pogajanja o poslanstvu, ki jih bodo francoske čete imele v zavezništvu.

ATLANTSKA ZVEZA V BELGIJI

Belgijski zunanji minister Harmel je sporočil v poslanski zbornici, da je vlada mnenja, da se ne more odtegniti svojim obveznostim ter odgovarja pritrdilno na zahtevo za premestitev vrhovnega štaba zavezniških sil v Evropi (SHAPE) na belgijsko ozemlje. Minister je dodal, da je treba tudi atlantski svet premestiti.

Zunanji minister Harmel je izjavil, da ni bil še izbran novi sedež vrhovnega glavnega štaba zavezniških sil v Evropi, toda sedež bo najbrž v Waterloo blizu Bruslja. Nato je minister izjavil, da Belgija ne bo sprejela drugih vojaških organizacij Atlantskega pakta (NATO) ter da bi morali pri premestitvi vrhovnega štaba zavezniških sil v Evropi (SHAPE) upoštevati belgijski prispevek Organizacije severnoatlantskega pakta.

Kot piše bruseljski časopis »Soir«, bo preselitev štaba atlantskega pakta stala milijardo 960 milijonov francoskih frankov (okrog 400 milijonov dolarjev). Časopis je navedel, da bodo v Belgijo preselili skupno 3400 ljudi — 2000 pripadnikov vojaškega štaba, 500 uslužbencev sekretariata sveta atlantskega pakta in 900 zastopnikov držav članic pakta.

CIPRSKO VPRAŠANJE

Glavni tajnik Organizacije združenih narodov U Tant je obvestil varnostni svet OZN, da se je napetost med Turki in Grki na Cipru povečala in da bi se utegnila dogoditi nova nasilja. U Tant je dejal, da ni na vidiku napredovanje za stalen sporazum med obema narodnostnima skupinama, ter poziva varnostni svet Organizacije združenih narodov, naj podaljša za nadaljnjih šest mesecev mandat varnostnih sil OZN na Cipru. Mandat teh sil poteče 26. junija.

U Tant je poslal članom varnostnega sveta tudi poročilo o stanju vojaških enot. Število varnostnih sil Organizacije združenih narodov na Cipru znaša 4900 vojakov in okoli 175 policijskih organov.

NOVO ZDRUŽENJE DRŽAV V AZIJI

Devet azijskih in pacifiških dežel: Avstralija, Tajvan (Formoza), Japonska, Malezija, Nova Zelandija, Filipini, Tajska (Siam), Južni Vietnam in Južna Koreja, se je sporazumelo, da bodo osnovale regionalno organizacijo, ki se bo verjetno imenovala »ASPAC« in bo v bistvu protikomunistična.

O vzpostavitvi te organizacije so se dogovorili na zaprtem sestanku zunanjih ministrov zgoraj imenovanih držav.

Zvedelo se je, da se je na seulski konferenci v Južni Koreji več držav izreklo za to, da bi se nadaljevala pokrajinska (regionalna) posvetovanja. Vendar je prevladalo mnenje, naj bi ustanovili organizacijo, ki bo imela neke vrste tajništvo. V krogih konference so trdili, da bo dala nova organizacija poudarek na gospodarsko in kulturno sodelovanje, da pa politično sodelovanje ne bo izključeno. Tvorci nove organizacije niso hoteli naravnost zavzeti protikomunističnih stališč pri oblikovanju njenih ciljev. Pač pa so v uvodnih govorih na seulski konferenci skoraj vsi udeleženci omenjali komunistično nevarnost.

BRITANSKI ZUNANJI MINISTER O NATO

Britanski zunanji minister Michael Stewart je izjavil, da odstranitev Organizacije severnoatlantskega pakta (NATO) in Varšavskega pakta ne bi prispevala k evropski varnosti. Po besedah Stewarta bi morali oba vojaška bloka odstraniti kot rezultat boljšega vzdušja na področju evropske varnosti.

V poročilu v spodnjem domu o zasedanju ministrskega sveta Organizacije severnoatlantskega pakta v Bruslju je dejal Stewart, da je štirinajstorica brez Francije odločena, da obdrži zahodno zvezo kot učinkovito in zaupanja vredno vojaško organizacijo.

CDU PONUDILA KREMLJU NOV VARNOSTNI SISTEM

Predsednik frakcije CDU—CSU (parlamentarne skupine krščanske demokratske stranke in krščanskih socialistov) v nemškem Bundestagu Barzel je v New Yorku, kamor ga je povabil »ameriški svet za Nemčijo«, ponudil v nekem govoru Sovjetski zvezi, da bi lahko v okviru evropskega sistema tudi sovjetske vojaške enote imele mesto na ozemlju združene Nemčije. Barzel je naglasil, da bi Sovjetska zveza po njegovem mnenju lahko bolje branila svoje vojaške, gospodarske in ideološke interese, ki so očitni in v določenem smislu zakoniti, na način, drugačen od tistega, ki ga uveljavlja z združevanjem sovjetske zasedbene cone in z njenim uveljavljanjem v svetovno politiko.

Po mnenju Barzela za Sovjetsko zvezo, ki ima tako dobro organiziran varnostni sistem, ni potrebna cepljena Nemčija. Prav tako ni verjetno, da bi bila Vzhodna Nemčija kot dobaviteljica za Sovjetsko zvezo nenadomestljiva. Gotovo je zmogljivost sovjetske zone velika, vendar bi združena Nemčija z nedoktrinarnim političnim sistemom lahko dajala sosedom več kakor danes. Znane so nam velike in za Sovjetsko zvezo ugodne dobave iz sovjetske cone. Vemo pa tudi, kakšna je naša trgovina s Sovjetsko zvezo. Če je to v interesu Sovjetske zveze, potem dajemo častno besedo: »Oboje bi ostalo za 20 let z vsakoletnim stopnjevanjem za 5 odstotkov, seveda, če bi to doprineslo k združitvi Nemčije.«

V nadaljevanju svojega govora je Barzel podčrtal važnost ameriške navzočnosti v Evropi, ki je prvi pogoj za vsa razpravljanja o problemih varnosti. Prav tako je Barzel s poudarkom odklonil priznanje Nemške demokratične republike po Zahodni Nemčiji.

Toda jedrski problemi Organizacije severnoatlantskega pakta, vprašanja popuščanja napetosti v svetu, evropski mir, zmanjšanje napetosti med Vzhodom in Zahodom, in pa še to in ono bi se dalo urediti, če ne bi stalo na poti še nerešeno nemško vprašanje.

Predlog Barzela pa so bonnski uradni krogi ostro kritizirali, češ da Barzel ni član vlade in da je govoril samo kot predsednik frakcije CDU/CSU v nemškem Bundestagu. Po mnenju nekaterih bonnskih krogov Barzelov govor ni bil v skladu z Erhardovimi gledišči.

Predstavnik sovjetskega veleposlaništva v Bonnu je o Barzelovih predlogih izjavil, da ti ne upoštevajo stvarne politike. Sovjetska zveza ne bo nikdar spremenila svojega stališča, da je združitev možno doseči samo s pogajanji med obema nemškima državama. Stališče predstavnika sovjetskega veleposlaništva je presenetilo bonnske kroge, ker se Sovjeti običajno sklicujejo na zunanje ministrstvo v Moskvi in odklanjajo lastne komentarje (razlage).

. . . in pri nas v Avstriji

POGODBA Z EVROPSKO GOSPODARSKO SKUPNOSTJO NE PRED 1969

Z uveljavitvijo pogodbe med Avstrijo in Evropsko gospodarsko skupnostjo (EWG= EGS) ne moremo računati pred letom 1969. To se je izvedelo pred dnevi v Bruslju, kjer so glede končnega izida pogovorov med Avstrijo in Evropsko gospodarsko skupnostjo precej optimistični.

Ugotovili so, da je bil v prvem delu pogajanj, ki so bila zaključena 3. februarja letos, dosežen velik korak naprej.

Kot pomemben znak za to priča dejstvo, da se pojm asociiranja (združitve) preobraža zmerom bolj v razmerje velikih ugodnosti. Poseben problem v našem primeru je namreč tako imenovano dvojno članstvo, kajti kot znano je Avstrija članica Evropskega združenja za svobodno trgovino (EFTA, k tej spada še: Švica, Portugalska, Danska, Švedska, Velika Britanija in Finska). O tem vprašanju pa bodo razpravljali šele potem, ko bodo vse druge točke pogodbe med Avstrijo in Evropsko gospodarsko skupnostjo razčiščene.

Avstrija bo lahko še nadalje sklepala trgovinske in carinske pogodbe tudi z drugimi deželami, morala pa se bo pred sklenitvijo takih pogodb prej posvetovati z Brusljem. Evropska gospodarska skupnost si pridržuje pravico, poseči po ukrepih, če bi trgovinsko-politične odločitve Avstrije škodovale njih tržišču.

To so bistvene ugotovitve, ki so se pokazale pri pogovorih z različnimi vodilnimi uradniki Evropske gospodarske skupnosti pri do sedaj vodenih pogajanjih. S tem je komisija Evropske gospodarske skupnosti končala njeno pooblastilo, katero ji je dodelil ministrski svet tega tržišča. Nadaljnji razgovori v ministrskem svetu EWG v Bruslju se bodo začeli najkasneje zgodaj jeseni letos.

Avstrija je pripravljena odstraniti tekom petih let vse carine nasproti deželam Evropske gospodarske skupnosti, izenačitev zunanjih carin pa naj bi uredila v teku dveh do treh let. Načelen sporazum obstoji že o trgovini Avstrije z Vzhodom, katero mora Dunaj ohraniti že iz nevtralnostno-političnih in gospodarskih razlogov. V krogih Evropske gospodarske skupnosti so mnenja, da je ohranitev gospodarskih stikov Avstrije z vzhodnimi deželami tudi za njih tržišče samo koristno.

AVSTRIJA V MOSKVI

»Avstrijci smatrajo za svojo sveto dolžnost storiti vse, kar je v njih moči za razvoj pristne in mirne skupnosti narodov na svetu«, je dejal državni tajnik dr. Bobleter v Moskvi ob priliki otvoritve razstave »Avstrija, dežela obnove«.

Avstrijski državni tajnik dr. Bobleter je označil z globokim občudovanjem, kako je uspelo Sovjetski zvezi strahovite vojne rane zaceliti in ozdraviti in ogromno, prostrano in lepo deželo zopet uspešno obnoviti in zgraditi.

Naloga naše generacije (rodu) pa naj bi bila obnoviti mirno živečo skupnost narodov. Beseda »mir« ne dopušča nobenih dvoumnih razlag: »Mir pomeni odpoved uporabi sile in pritiska v odnosih med državami in ljudstvi, kakor tudi odpoved vmešavanja v notranje zadeve drugih.«

»Ohranitev in čuvanje miru imata v dejanju in nehanju, bitju in žitju Avstrijcev in v zunanji politiki avstrijske zvezne vlade absolutno prednost,« je rekel naš državni tajnik dr. Bobleter.

V nadaljevanju svojega govora na razstavi »Avstrija, dežela obnove«, je dr. Bobleter omenil prizadevanje Avstrije poglobiti gospodarske odnose s Sovjetsko zvezo. Dalje je govoril o številnih skupnostih med sovjetskim in avstrijskim ljudstvom v zgodovini, književnosti in glasbi in ne drug od drugega ločljivi evropski dediščini ne glede na različne družbene sisteme.

Modna šola Hetzendorf v Moskvo

Trgovinski odnosi med Avstrijo in Sovjetsko zvezo nudijo še nove večje možnosti, je ugotovil državni tajnik dr. Bobleter po svoji vrnitvi iz Moskve (konec prejšnjega tedna).

Državni tajnik dr. Bobleter je poročal v tej zvezi, da so na sovjetski strani ponovno naglasili, kako tam strokovnjaki hvalijo kakovost avstrijskih izdelkov in da se obojestranski trgovinski promet razvija v dobrem ozračju. Zadnja leta je Sovjetska zveza povečala nakup avstrijskega potrošniškega blaga.

Po mnenju državnega tajnika doktorja Bobleterja bi bilo možno v zvezi z gojitvijo kulturnih odnosov med Avstrijo in Sovjetsko zvezo vzbuditi tudi zanimanje za avstrijsko modo. V ta namen bi lahko predstavili v Moskvi avstrijsko modno šolo Hetzendorf z Dunaja.

SLOVENCI
doma in po svetu

75-letnica glasbenika Janka Ravnika

Nedavno je praznoval v Ljubljani svojo 75-letnico rojstva znani slovenski komponist in klavirski pedagog Janko Ravnik.

Svoje glasbene študije je začel v Ljubljani, končal pa jih je v Pragi. Že od prve svetovne vojne ustvarja med Slovenci kot komponist in deluje kot klavirski pedagog. Šele pred kratkim je šel v pokoj kot redni profesor Akademije za glasbo, kjer pa še sedaj sodeluje s svojimi bogatimi izkušnjami.

Janko Ravnik je vzgojil cele rodove pianistov. Ravnik je med Slovenci prvi ustvaril to, čemur pravimo „šola", to je metodično in idejno usmerjen in urejen študij pod vodstvom osrednje osebnosti.

Ravnik pa je še bolj pomemben kot komponist. Morda ne bo napak, če si pokličemo v tej zvezi v spomin besede Gojmira Kreka, urednika Novih akordov, ki je Ravnikove prvence leta 1912 opisal takole: „Ravnikova prva dela so na nas učinkovala kakor svetovna obljuba, obetajoča naši mladi umetnosti lepših dni, morda sijajnih dni svetovnega priznanja... Kdor začenja s takimi deli, kakršen je mešani zbor ‚Poljska pesem', ta je poklican za izpolnitev najglobljih želja svojega naroda in za dosego najvišjih ciljev umetnosti.

Ravnik je s popolnoma novimi zvoki posegel v slovensko ustvarjanje, s takimi, ki so se lahko merili v novosti z vsem, kar se je tedaj novega ustvarjalo med Slovenci. Bili so v svojih sestavinah in medsebojnih zvezah novejši, občutljivejši in tudi sodobnejši kakor celo Lajovčevi, ki je bil tedaj gotovo vodilni slovenski skladatelj. Kakšna razlika je od preprostega slogovnega ideala kakšnega Benjamina Ipavca, umrlega komaj nekaj let prej, pa od Ravnikovih sodobnikov Adamiča, Premrla, Mirka in drugih, ne glede na kakovost mnogih skladb in skladbic, ki so tedaj nastale. Ravnik je stal kakor samosvoja, močna osebnost med njimi in kazal pot daleč naprej. Tej svoji usmerjenosti pa je ostal do kraja zvest, kar dokazujejo mnogi njegovi „Lirični spevi", njegovi zbori, njegove klavirske skladbe, od katerih je posebno ena, Groteskna koračnica, uglasbena v nekakšnem prokofjevskem žaru, razgibanost, ritmični živosti in sodobni zvočnosti.

† Škof dr. Josip Srebrnič

V torek, 21. junija, je v starosti 90 let na otoku Krku umrl škof dr. Josip Srebrnič. Pokojni škof je bil goriški rojak. Rodil se je v Solkanu 2. februarja 1876.

Dne 8. decembra 1923 ga je posvetil ljubljanski škof Jeglič za škofa na Krku in je že 23. decembra istega leta nastopil novo službo. Leta 1963 je na praznik Brezmadežne obhajal 40-letnico posvetitve za škofa in ga je rajni papež Janez XXIII. ob tej priliki imenoval za nadškofa. Pogreb umrlega škofa Josipa Srebrniča je bil 23. junija ter so ga pokopali v stolnici na Krku.

Slomškova šola v ZDA

V mestu Etiwanda v Kaliforniji imajo Slomškovo šolo. Šola ima po Slomšku ime, čeprav v tem mestu ni slovenske fare, ker Slovencev tam ni, razen župnika Franca Horvata, prekmurskega rojaka, ki je velik častilec škofa Slomška. Predno je začel z zidavo šole, je prosil svojega škofa za dovoljenje, da bi se naj imenovala po Slomšku. Ker je škof na vatikanskem koncilu od slovenskih škofov dobil brošuro o Slomškovem življenju, je župniku Horvatu dovolil, da sme šolo imenovati po Slomšku. Šolo je blagoslovil škof Fury iz San Diega, pri blagoslovitvi so bili navzoči štirje monsignorji in 30 duhovniov. Škof je v pridigi med drugim tudi poudaril delovanje božje milosti. Navedel je, da je škof Slomšek slovenske šolske sestre pripeljal v Maribor in sedaj te sestre delujejo v Združenih ameriških državah med drugim tudi na Slomškovi šoli v mestu Etiwanda.

Nagelj s sto cvetovi

Ladislav Rakovec iz Maribora ima zanimive „konjičke". Je vzgojitelj harških kanarčkov (pred dvema letoma je bil celo jugoslovanski državni prvak) in ljubitelj eksotičnih (nenavadnih) rib. Te goji v velikem akvariju. Ladislav Rakovec je tudi velik ljubitelj rož. Na balkonu ima najrazličnejše cvetje, med njimi mu je najbolj pri srcu nagelj, ki ga je prinesel v Jugoslavijo turist iz Bozna na Južnem Tirolskem. Ladislavu Rakovcu je podolgem moledovanju le uspelo dobiti vejico tega lepega nageljna. Skrbno jo je vsadil in z vztrajno nego je dobila nove poganjke ter se z leti razrasla v košat grm s prelepimi cvetovi. V tem mesecu se jih je odprlo kar sto.

Sporazum med Jugoslavijo in Sveto stolico

25. junija 1966 so podpisali predstavniki jugoslovanske vlade in Svete stolice protokol o pogovorih med predstavniki vlade Socialistične federativne republike Jugoslavije in predstavniki Svete stolice. Tekst protokola se glasi:

Zato, da bi se odnosi med Jugoslavijo in katoliško Cerkvijo uredili, so se predstavniki vlade Socialistične federativne republike Jugoslavije in Svete stolice pogovarjali v Rimu od 26. junija do 7. julija 1964, v Beogradu od 15. do 23. januarja in od 29. maja do 8. junija 1965 ter ponovno v Rimu od 18. do 25. aprila 1966.

I.

V splošnem okviru vprašanj, ki so bila predmet pogovorov, so predstavniki jugoslovanske vlade izrazili naslednja stališča:

1. Načela, na katerih je v SFRJ zasnovana ureditev pravnega položaja verskih skupnosti in ki jih zagotavlja ustava in zakon SFRJ, so: svoboda vesti in svoboda vere; ločitev Cerkve od države; enakost in enakopravnost vseh verskih skupnosti; enakost pravic in dolžnosti vseh državljanov, ne glede na vero in izpovedovanje vere; svoboda ustanavljanja verskih skupnosti; priznanje svojstva pravne osebe verskim skupnostim.

Vlada SFRJ zagotavlja katoliški Cerkvi v Jugoslaviji, v okviru teh načel, svobodno opravljanje verskih zadev in verskih obredov. Pristojni organi družbeno-političnih skupnosti (občina, okraj, pokrajina, republika, federacija) zagotavljajo vsem državljanom, brez kakršnihkoli razlik, dosledno uporabo zakonov in drugih predpisov, s katerimi je zavarovano spoštovanje svobode vesti in svobode izpovedovanja vere, ki je zagotovljeno z ustavo SFRJ.

Vlada SFRJ je pripravljena proučiti primere, za katere bi Sveta stolica menila, da je potrebno, da jo v zvezi s temi vprašanji opozori.

2. Vlada SFRJ upošteva pristojnosti Svete stolice pri opravljanju njene jurisdikcije nad katoliško Cerkvijo v Jugoslaviji pri spiritualnih vprašanjih in vprašanjih, ki so cerkvenega in verskega značaja, kolikor ne nasprotujejo notranji ureditvi SFRJ.

Škofom katoliške Cerkve v Jugoslaviji bo tudi v prihodnje zagotovljena možnost vzdrževanja stikov s Sveto stolico, meneč, da imajo takšni stiki izključno verski in cerkveni značaj.

*

Sveta stolica — ostajajoč pri zahtevah katere je s svoje strani izrazila med pogovori v zvezi s popolno ureditvijo odnosov med katoliško Cerkvijo in SFRJ — je sprejela na znanje izjave o stališčih vlade SFRJ, ki so navedene v 1. in 2. točki.

II.

V splošnem okviru vprašanj, ki so bila predmet pogovorov, so predstavniki Svete stolice izrazili naslednje stališče Svete stolice:

1. Sveta stolica potrjuje načelno stališče, da se mora dejavnost katoliških duhovnikov pri opravljanju njihovih duhovniških dolžnosti odvijati v verskih in cerkvenih okvirih in da v skladu s tem ne morejo zlorabiti svoje verske in cerkvene funkcije v namene, ki bi dejansko imeli politični značaj.

Sveta stolica je pripravljena proučiti primere, za katere bi vlada SFRJ menila, da je potrebno, da jo v tem pogledu opozori.

2. Sveta stolica — v skladu z načeli katoliške morale — ne odobrava in obsoja vsako dejanje političnega terorizma ali podobne kriminalne oblike nasilja, ne glede kdo jih stori.

V primeru, ko bi jugoslovanska vlada ocenila, da so katoliški duhovniki sodelovali v akciji te vrste na škodo SFRJ in smatrala za potrebno, da Sveto stolico na takšne primere opozori, je v skladu s tem Sveta stolica pripravljena proučiti ta opozorila zaradi podvzemanja postopkov in morebitnih ustreznih ukrepov, ki jih za takšne primere predvideva kanonsko pravo.

*

Vlada SFRJ — obstajajoč pri zahtevah, ki jih je s svoje strani izrazila med pogovori v zvezi s popolno ureditvijo odnosov med katoliško Cerkvijo in SFRJ — je sprejela na znanje izjave o stališčih Svete stolice, ki so navedene v 1. in 2. točki.

III.

Obe strani izražata pripravljenost, da se tudi v prihodnje, kadarkoli bosta smatrali za potrebno, medsebojno posvetujeta o vseh vprašanjih, ki so pomembna za odnose med SFRJ in katoliško Cerkvijo.

IV.

Vlada SFRJ je pripravljena, zato da se olajšajo nadaljnji medsebojni stiki, omogočiti bivanje apostolskemu delegatu v Beogradu, ki bi imel hkrati tudi funkcijo odposlanca pri isti vladi, s tem, da si s svoje strani zadrži pravico določiti svojega odposlanca pri Sveti stolici. Sveta stolica je s svoje strani pripravljena sprejeti odposlanca vlade SFRJ in poslati v Beograd apostolskega delegata.

† Komponist Marjan Kozina

V nedeljo, 19. junija, je v Novem mestu umrl slovenski komponist Marjan Kozina, med drugim tudi avtor znane simfonije v štirih stavkih — Ilova gora, Bela Krajina, Padlim in Proti morju.

Še pred nekaj tedni je Marjan Kozina, čeravno že hudo bolan in izčrpan, z ljubljansko Opero potoval v Prago, kjer je češko občinstvo z navdušenjem sprejelo njegovo opero »Ekvinokcij«.

Komponist Marjan Kozina bi prihodnje leto dočakal svojo šestdesetletnico. Glasbo je študiral v Ljubljani, na Dunaju in v Pragi. Pozneje je bil docent Glasbene akademije v Beogradu, nato upravnik Slovenske filharmonije v Ljubljani, profesor kompozicije na Akademiji za glasbo v Ljubljani in redni član Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

Njegova glasbena dela temelje na klasiki in ob uporabi sodobnih tehničnih pobud zvesto izražajo melodijo, razumljivo in jasno, tako da so deležna odobravanja širokega kroga glasbenega občinstva. Svoji glasbi je Marjan Kozina dal konkreten (stvaren) in včasih naturalističen dramski izraz, večkrat pa je čutiti v njegovih stvaritvah globoke folklorne elemente. Komponiral je opere, samospeve, kantate in glasbo k mnogim filmom, bil je imeniten kritik in tudi duhovit mojster peresa, poln življenjske radosti in prijatelj domače zemlje, dolenjske Trške gore, kamor je tako rad zahajal in pod katero je tudi umrl.

XVII. Poletne igre v Brežah

„Sveti poizkus" je navdušil navzoče gledalce

»Čeprav smo amaterji-igralci, zahteva občinstvo od nas storitve poklicnega gledališča. Kakor hitro ne bi mogli ustreči tem zahtevam, bi morali igrati pred praznim avditorijem«, je režiser in duša poletnih iger v Brežah, arhitekt Hannes Sandler dejal na tiskovni konferenci pred pričetkom njih gledališke poletne sezone. V tej zvezi je arhitekt Sandler povedal, da so breški igralci našli pravo pot, ki jim omogoča ugajati občinstvu danes in v prihodnosti. Je to pot trdega in neumornega dela igralcev, režije, tehničnega osebja, dejavnost, ki je nujno potrebna pri vsakem poklicnem gledališču, le da je delo raztegnjeno na daljšo dobo.

»Gospod Puntilla in njegov hlapec Matti« Bertolda Brechta je lani občinstvu močno ugajal. Za Hannesa Sandlerja ne bi bilo lažje postaviti letos na gledališke deske to delo brez dodatnega truda. Tega pa arhitekt ni hotel: »Čeprav igralci to delo dobro obvladajo, nam nudi možnost vse potankosti natančno izdelati. Upam, da smo vse te možnosti dobro izrabili, tako da bo letošnja ponovitev Brechtovega dela gledalcem še bolj všeč kot lani.«

Preteklo soboto so se začele Poletne igre v Brežah z novim delom »Sveti poizkus« (Das heilige Experiment) Fritza Hochwälderja. S tem je Hannes Sandler napravil dobro potezo, ko je uvrstil to delo poleg Brechta v letošnji poletni program. In vprav zaradi tega velikega nasprotja po vsebini in svetovnem naziranju med obema deloma se ti kar sama ponuja diskusija: tu veleposestnik Puntila, v vsakdanjem življenju tiran (trinog) in surovež, tam (v Svetem poizkusu) Španci kot gospodarji v Paragvaju, tu (Puntila) izžemajoče finsko ljudstvo, tam indijansko ljudstvo, ki trepeta za svoje imetje in svobodo. Ali niso to problemi, ki so vredni debate?

V ostalem pa je Fritz Hochwälder dovolil Brežanom neko popravo svojega dela, kar priča, da ta ugledni dramatik močno ceni sposobnosti tega poletnega gledališča. »Sveti poizkus« konča v Brežah z ustrelitvijo na smrt obsojenih jezuitov in ne s polurnim petjem patrov, spričo njih mrtvega provinciala.

Arhitekt Hannes Sandler in njegovi požrtvovalni igralci-sodelavci so s sobotno predstavo prestali letošnji ognjeni krst. Občinstvo, ki je domala napolnilo breško gledališče, je bilo s predstavo »Sveti poizkus« močno zadovoljno, kar je pričal zlasti močan aplavz po koncu uprizoritve.

»Naša glavna skrb«, je priznal po premieri režiser Hannes Sandler, »pa je tudi letos osredotočena vremenu. Upamo, da bomo imeli letos več sreče kot lani, Gledalci, tako pričakujemo, nas ne bodo pustili na cedilu in tudi znane osebnosti so se že najavile.« Najznamenitejša osebnost tega leta spada brezdvoma dramatik Fritz Hochwälder sam, avtor igranega dela, ki bo prišel baje že v prvi polovici julija v Breže.

Jutri, v soboto, 2. julija, ob 20. uri bodo igrali na Petrovi gori v Brežah »Gospoda Puntilo in njegovega hlapca Mattija« Bertolda Brechta.

Folklorno-glasbeni festival v Velikem Boriščofu

V vasi Veliki Boriščof na Gradiščanskem je bil pred osemnajstimi dnevi 3. folklorno-glasbeni festival, na katerem je 15 tamburaških zborov z okrog 300 člani iz različnih gradiščanskih vasi izvedlo bogat kulturno-zabavni program.

Festivala so se udeležili tudi avstrijski zvezni kancler dr. Josef Klaus, jugoslovanski veleposlanik na Dunaju Vjekoslav Prpić, predstavniki političnega in kulturnega življenja deželne vlade na Gradiščanskem ter mnogo drugih. Več sto prebivalcev gradiščanskih vasi je toplo pozdravilo nastop hrvaškega tamburaškega zbora »Pajo Kolarić« iz Osijeka, ki je imel skupno s pevskim zborom »Šokadija« koncerte v številnih gradiščanskih vaseh, pa tudi v Linzu in na Dunaju.

V pozdravnem nagovoru je zvezni kancler dr. Josef Klaus izrazil priznanje izvajalcem in organizatorjem tretjega folklorno-glasbenega festivala. Nato se je kancler v srbohrvaščini zahvalil vsem, ki so sodelovali pri uspelem festivalu ter jim zaželel mnogo uspeha pri njihovem nadaljnjem delu, ko goje hrvaško kulturo, glasbo, jezik in narodne običaje.

PROF. MARIJAN RUS Z DUNAJA: 3

Spomini na nepozabnega Franceta Marolta

Pred dvema letoma sem srečal v Brežicah dr. Brgleza. Pod Maroltom sva pela v akademskem zboru, pa se polnih 35 let nisva videla. Moj bivši sopevec je sedaj v Brežicah šef-kirurg. Prerešetavala sva spomine na vaje in koncerte. Na mariborskem koncertu je imel Marolt strašne bolečine v nogi (nosil je protezo). Dr Brglez mi je kot strokovnjak razlagal, da se je vedno čudil, kako je France pri tej hudi rani in neznosnih bolečinah sploh mogel hoditi.

Na prvem koncertu v mariborski dvorani je dvignil roki in kolega, ki je stal v zadnji vrsti, je intoniral na ustno piščalko. S hrbtom obrnjen k publiki je France od strašne bolečine skremžil obraz in odšel v garderobo. Kot okameneli smo obstali in čakali, da se vrne. Čez nekaj časa je zopet stopil pred nas in peli smo brez odmora do konca prvega dela. V odmoru sem ga vprašal, kaj se je zgodilo. Oponašal je mojo gorenjsko govorico in šaljivo odgovoril: »En šrauf se mje odviu!« Smejali smo se neumnemu vijaku in šele pozneje izvedeli, kako in kaj.

Po odmoru so se zopet oglasili intonacijski toni, pa v dvorani ni bilo potrebnega miru za začetek. V prvi vrsti za Maroltovim hrbtom se je nemiren fantek premikal na hreščečem stolu sem ter tja. Težko smo zadrževali smeh, ko je France jezno sikal skozi zobe:

»Da bi le ta smrkolin že končno padel z guncnice!«

Dolgo je že od tega! Fant z gugalnice bo letos tudi že Abrahama srečal. Morda celo njegov sin že prepeva v akademskem zboru? Ne bi se čudil, ko je stol takrat tako muzikalno hreščal!

Nekoč smo na vaji študirali eno naših najlepših zborovskih pesmi. »Kregala se baba in devojka«. Debela baba in »rosnomlado« dekle se poganjata za mladega fanta. Prva ga lovi na denarne limanice, druga na svoje telesne čare. »Moj je!« kriče v vlogi babe basisti. »Moj je!« žvrgole v vlogi dekliča tenoristi.

Da ste videli, kako nam je Marolt na vajah — in rahlo nakazano tudi na koncertu samem — z mimiko in z miganjem odgovarjajočih značilnih ženskih delov pričaral pred naše fantovske oči poželjivo babnico in punco z ognjem v očeh!

Koliko načrtov je Marolt odnesel s seboj v grob! Hotel je ponesti slovensko pesem med manjšine v Italiji in v Avstriji ter med razkropljene brate po svetu, da bi s to pesmijo dvigal in utrjeval našo narodno zavest. In da bi tujcem pokazal in dokazal, da ne gre za **število**, temveč za **duha!**

Kaj je po Maroltovi smrti pomenil v narodnem pogledu obisk zbora v Trstu, in kako danes naši na Koroškem čakajo na tak obisk, tega nikdar nikar ne pozabimo! Laže je s pesmijo poravnati vzpetine, kot pa z razumskimi dokazi nekomu dopovedati, da res obstoji to, kar on zanika. —

Zdaj pa naj povem, kaj si je France predstavljal pod besedo »pilhar«. Zanj je ta izraz pomenil človeka, ki je zadovoljen sam s seboj in s svetom. Pilhar načelno prikimava zaradi ljubega miru seveda — vsakemu in vsemu: Bogu in hudiču! Lastnega mnenja nima, tudi napačnega ne, ker je to baje nevarno. Njegovo prostorno in duhovno obzorje je malomeščansko. Ti ljudje so malokostneži in dlakocepci, brez fantazije, brez smisla za duhovito šalo. V mestu, kjer so rojeni, so tudi krščeni in birmani. Tam so dokončali ljudsko, srednjo in morda tudi visoko šolo. Poročili so se s sosedovo mesarjevo hčerko, ki je prinesla v zakon bogato doto in kopo otrok z obveznimi otroškimi boleznimi. Otroci hodijo v iste šole kot svoj čas gospod papa. Hčerke diplomirajo v kuhinjski stroki in včasih igrajo celo na klavir, to pa ne iz umetniških razlogov, temveč zato »ker se tako šika«. Tri generacije že leže v družinskem grobu, za četrto najbrž ne bo več prostora. —

Pilharji so bili v Maroltovih očeh tudi tisti člani pevskega društva »Sraka«, ki so dvakrat tedensko obiskovali pevske vaje, ki so trajale **točno** od 19.33 do 21.05 ure. Tam so peli prelepo pesem »Oj Triglav, moj dom« z baritonskim vložkom ali pa »Buči, buči, morje adrijansko« **brez** vložka. Po vaji so »zgovorjeni« v gostilni, kjer najmanj petkrat zapojejo v srce segajočo narodno: »Prej pa ne gremo dam!« Tej zalegi pravijo Rusi »ljudje v futeralu.«

Po Maroltovi opredelitvi se pojem »pilhar« sklada s pojmom »filister«, »malomeščan«. V resnici pa beseda »pilhar« v dunajskem narečju pomeni izprijenega, pokvarjenega človeka, ki se koplje v mlakah zločincev, razbojnikov in tatov, medtem ko je naš France hotel s to besedo oznaniti ozkoglave in ozkosrčne meščane. Ni jih sovražil, le odklanjal jih je in z nasmehom pomiloval. Hotel je le reči, da so »purgarji« in »zaplankarji«.

Kot človek je bil Marolt pravo nasprotje tipu uradnika, ki ima pravico na pokojnino in na plačan pogreb.

Delu se nikdar ni izognil, ogibal pa se je uradniških verig, uradnih ur in malenkostne natančnosti. Na kratko: ni bil ne »pilhar« in ne »purgar«. Njegova narava se je upirala novemu pojavu uvrstitve umetnika v skupino mesečno plačanih uradnikov s tritedenskim letnim dopustom.

In vendar je klic po življenjskem zavarovanju izšel prav iz umetniških krogov samih. Ni bil pa to le strah pred starostjo, temveč stvarno **pomanjkanje** v **sedanjosti** in negotovost v bližnjem mladostnem dnevu. Nestroy je s šalo prenašal tudi uradniško službo: »Uradnik nič ne zasluži, toda toda to, kar zasluži, mu je zagotovljeno!« Naš Jakopič pa je v sveti jezi zaklical, da mora tudi umetnik jesti, če hoče ustvarjati.

Danes umetnike država zaposli, to pa tudi v pedagoških poklicih. In zdaj jim zopet **učne** ure požro čas za **lastno** ustvarjanje. Urč so točno določene in prav to jim zmoti račune!

(Dalje prihodnjič)

ŠT. VID V PODJUNI

(Nekaj novic)

Na binkoštni ponedeljek je poromalo nad 70 naših faranov z g. župnikom na čelu k Devici Mariji na Brezje. Vozil je g. Sienčnik iz Dobrle vesi z dvema velikima avtobusoma. Nato smo si ogledali Bled, jezero, cerkev in grad, popoldne pa Bohinjsko jezero in Ljubljano ter dospeli nekoliko po polnoči domov. Bilo je lepo romanje in obenem krasen izlet.

Lepo nedeljo smo obhajali letos zaradi Vidove nedelje teden pozneje, in sicer v Št. Danijelu. 30. maja je bila v železni Kapli poroka mladega Topliča v Mokrijah in Jerice Oraže. 12. junija je bila v Št. Primožu poroka Milana Hobel, Rojakovega v Pogrčah in Marice Kunčič iz Št. Jakoba v Rožu. Ženin je dolgoleten cerkveni pevec in igralec pri našem prosvetnem društvu. Njegov oče, Rojak, je bil prvi predsednik leta 1914. po že rajnem župniku Serajniku ustanovljenega katoliškega izobraževalnega društva in je častno službo prevzel še tudi po vojni. Danes gleda in uživa 85-letni korenjak sadove svojega dela.

Bil je tudi član prvega tamburaškega zbora in kot tak z že rajnim Buhovnikovim očetom in drugimi nastopil pri slovesnosti nove maše g. Janeza Starca, pred vojno in po vojni pri novi maši g. Jožka Boštjančiča. Ženin in nevesta bivata v lastnem novem stanovanju v Št. Primožu, kjer je še tudi prostora za letoviščarje.

19. junija je bila v Mohličah poroka Jožefa Mohor, Mohorovega iz Nagelč in Anite Berg, Rutarjeva iz Podkrinja.

Poročil se je tudi mladi Rutar Vid Berg z nevesto gospodično Krasnig iz Št. Petra pri Grabštanju. Poročno slavje je bilo v ožjem družinskem krogu na nevestinem domu. Nevesta Anita in ženin Vid sta hčerka in sin svetovnoznanega slikarja profesorja in doktorja Wernerja Berga. V zadoščenje nam je, da sta se tudi sin in hčerka po svetlem očetovem zgledu tako udomačila med nami, medtem ko domači fantje in dekleta večkrat le preradi in brez potrebe zapuščajo svoj domači kraj.

Vsem novoporočencem želimo vse dobro na njih novi življenjski poti.

10. junija je bil pri fari pogreb Barbare Plantev, Smolejeve matere v Gluhem lesu, ki je umrla v starosti 63 let. Dva dni nato, 12. junija je bil zopet pri fari pogreb 65-letnega Jožefa Partej, gostača pri Škantu na Horcah, ki je podlegel srčni kapi. Bil je upokojen orožnik, Petričev v Mlinčah. Od obeh se je g. župnik poslovil z lepim nagovorom in pevci z žalostinkami.

Rajnima želimo večni mir, žalujočim sorodnikom, posebno sinovom in hčerki Smolejeve matere pa velja naše toplo sožalje.

BISTRICA PRI PLIBERKU

(† Slavko Rudolf)

Ne bi bil naš list »kronika domačih in tujih dogodkov«, če bi prezrl, da nam je smrt pred nedavnim iztrgala širom Podjune znanega Rudolfovega očeta iz Bistrice pri Pliberku. Rudolfova hiša je bila že od nekdaj vodilna slovenska hiša v šmihelski fari. Oče Juri je bil dolgoletni bistriški župan in načelnik močne hranilnice in posojilnice. Njih otroci, dva fanta in tri hčerke, so stopali po njih stopinjah. Vsi so se udejstvovali pri slovenskih kulturnih in verskih organizacijah. Bili so vsi cerkveni pevci in igralci.

Po smrti dobrih staršev je Slavko gospodaril pri Rudolfu. Oženil se je pri Šotoru v Breški vesi. Zakon je bil srečen. Rodilo se jima je 9 otrok. Vsi so imeli sposobnost se v svetu uveljaviti. V raznih deželah Avstrije so si ustvarili obstoj.

Poleg skrbi za družino se je rajni Slavko vedno zanimal tudi za kmečka stanovska vprašanja in bil ves čas po vojski naš izvoljeni načelnik krajevnega kmečkega odbora. Kot tak je bil tudi zelo merodajen pri mednarodnih razgovorih o zadevi skupne posesti Tehma, ki leži to in onstran državne meje.

Njegovo razvedrilo sta bila slovenska pesem in pa lov. Zato so mu na grobu zapeli slovenski pevci lepe žalostinke, lovski tovariši pa mu vrgli na krsto vsak po eno zeleno vejico. Udeležba pogreba je bila velika. Ljudstvo je s tem izpričalo svojo spoštovanje do njega in do vzorov, katerim je vedno sledil: slovensko in krščansko.

Na Rudolfovem domu gospodari sedaj rajnega hčerka Brigita z možem Hermanom Kosem. Da bi tudi ta rod ohranil tradicijo hiše naprej v bodoče tisočletje, to je naša želja.

Rajnemu bodi domača zemlja lahka.

Zaostalim pa naše sožalje.

Pri nas na Koroškem

ŠT. JANŽ V ROŽU

(V Gorenjsko oziram se skalnato stran)

Na podbudo našega gospoda župnika Vošnjaka smo napravili cerkveni pevci in farna mladina Št. Janž lep in nepozaben izlet, čez mejo naših Karavank, na sončno Gorenjsko. Na binkoštni ponedeljek rano zjutraj smo v lepem avtobusu odrinili od doma. Nekateri, posebno mladi so bili sprva še malo zaspani, a ko smo se peljali proti Podljubelju je iz fantovskih grl zadonela pesem, ki nas je vse zdramila in spravila v dobro voljo. Sveži zrak gorskih potokov in s toplim jutranjim soncem obsejani grebeni Karavank, so bili naši prvi buditelji lepega gorskega sveta. Naš avtobus se je sprva branil te strme ceste, nato se je pa vendarle ojunačil in kar hitro smo bili na meji. Pred nami je stal lepo razsvetljeni predor, v kate rega se je z nami zaril naš voziček in nas pripeljal na ono stran. Cariniki, naši in jugoslovanski, so bili z nami kar zadovoljni.

Nato smo se spustili navzdol proti Tržiču. Lepa in široka cesta se je vila kot debela kača skozi dolino, tu in tam se je skrila med mogočne stavbe in bele hiše, iz katerih oken so nas pozdravljali rdeči nageljni. Pripeljali smo se v dolino, po kateri se vije Sava Dolinka. Jutro je še bilo, ko smo se vozili ob njej, ob kateri je sanjal nekoč mladi fant z Drave. S šumečim glasom so pozdravili bistri valovi tudi nas sinove Drave. Na Brezjah smo se potem prvič ustavili. Čeravno je bil tam tega dne delavnik, se je zbralo precej ljudi v cerkvi. Tudi še več romarjev iz našega kraja smo opazili. Pevci smo šli na kor, naš organist Šurši je kar sedel za orgle in smo pri maši lepo prepevali.

Okoli desete ure smo zapustili Brezje in se peljali proti Jesenicam, na levi strani smo opazili Blejski grad, na desni pa Vrbo, rojstno vas, velikega Prešerna, iz daljave pa so blesketali beli snežniki Triglavske skupine. Na Jesenicah smo si pogasili žejo in lakoto, ogledali smo si mesto in že je šlo dalje proti Kranjski gori. Po ozki dolini tik ob Savi nas je vodila pot. Pozdravljale so nas čedne vasice. V Kranjski gori smo zavili na levo, v pobočje Julijskih Alp. Šlo je počasi, po strmi in dobro izpeljani cesti smo dospeli kmalu med sive skale Krnice in Škrlatice. V njunih senčnih straneh je bilo še dosti snežnih plazov, ki so se krčevito bojevali s toplim soncem. Dospeli smo na našo najzanimivejšo točko našega izleta, na Vršič. Tam smo izstopili iz našega vozička in si ogledali to nepopisno gorsko lepoto. Hilda nas je parkrat snemala, nato smo se podali v gorsko kočo, kjer smo našli zavetje pred mrzlim vetrom, dobro vino nam je ogrelo kri.

Čez dobro uro smo zasedli spet naše sedeže v avtobusu in že se nam je odprl pogled globoko v ozko dolino, ki se ji pravi Trenta. Navzdol se je moral naš šofer zelo truditi, da nas je spravil vse zdrave v dolino. Na naša ušesa je udaril kakor biserna struna šum Soče. Ker smo ravno pri Soči, vam povem tole zgodbico, katero so mi pravili moja mati:

Soča voda je šumela

»Nekoč so stavile vse tri naše reke: Drava, Sava in Soča, katera od teh treh naj bi tekla po lepi rožni dolini. Ker pa vsem trem ni bilo mogoče, so predlagale: šle so vse tri spat in katera se bo prva zbudila, bo tekla po rožni dolini. No in kaj je bilo? Zbudila se je najprej Drava, čisto tiho je odtekla, da bi ne zbudila obeh sestric in si naredila pot po lepi rožni dolini. Ko se je zbudila Sava in zagledala da Drave ni več, zašumi in se zažene hitreje, a Drave ni več ujela. Kot zadnja se je zbudila Soča, razjezila se je in z močnim šumom je udarila za njima. Tako si je Drava zaslužila lepo in prostorno pot po lepi rožni dolini, Sava se je morala zadovoljiti z Gorenjsko, Soča pa z ozko sotesko, dolino Trento, skozi katero si z močnim šumom in penečimi valovi utira svojo pot.

Tudi mi smo si ogledali ta kraj, pod Žalovcem, kjer izvira kot mlada nevesta z modrim krilom, Soča voda. Ogledali smo si tudi spomenik znanega hribolazca Julija Kugija, otožno gleda v sive skale Mangarta, Julijske Alpe so mu bile najljubši gorski svet. Ker smo bili spet lačni in žejni smo se peljali v Bovec, tam smo se v lepi in snažni gostilni odpočili in zaužili kosilo. Bovec je majhno in čedno mestece in je spadalo prej k Italiji. Ogledali smo si zanimivosti, nato smo zasedli naš avtobus in se dobro razpoloženi peljali proti Predilu. Log pod Mangartom je bila naša zadnja vasica onkraj meje, zapustili smo dolino Gregorčiča in mu v slovo zapeli njegovo pesem »Pozimi pa rožice ne cveto«. Pesem nas je spremljala do meje.

Tam je šlo vse gladko. Krvavo rdeče sonce se je skrilo za italijansko gorovje, mrak je legal po kotlinah, ko smo se peljali proti Trbižu. Tam smo se spet ustavili, naše dečle so si nakupile marsikaj, moškim je pa pri dobrem vincu donela lepa domača pesem. Temna noč je že zajela kraje, ko smo zapustili italijanska tla. Čeravno smo bili že precej utrujeni, smo za konec še lepo in pobožno zapeli pete litanije. Dan je bil končan in s tem tudi naš lepi in nepozabni izlet, ki je bil vpleten v veselo razpoloženje in melodijo.

Vsa zahvala gre našemu gospodu župniku, ki je bil organizator tega izleta in nam je lepo tolmačil vse zanimivosti, ki smo jih ob vsem tem videli. M

V DEŽJU IN NA SONCU:

Romanje k Mariji na Trsatu nad Reko

Z bravci našega lista kramlja Alojzij Vauti, selski župnik

Zadnji večer so udeleženke nas Korošce povabile v jedilnico v prijetno družabno skupnost. Razgovor se je neprisiljeno razpletal. Zanimale so se za Koroško in nam zapele več narodnih pesmi. Ko so pele »Regiment po cesti gre, pa moj fantič zraven je...« je v meni veselje buknilo na dan, da sem začel vmes juckati, kakor k pesmi spada. S tem sem vzbudil splošen vesel smeh. Tudi našo »Nmav čez izaro...« so zapele. Krepki so bili njihovi glasovi, a pogrešal sem v njih mehkobe. Najbolj mehko in milo občuteno znamo peti naše pesmi pač le mi Korošci, ki smo čustveno mehki. Pri petju naj le pride do izraza naše mehko srce, ko pa gre za naše narodne pravice, bodimo pa odločni in samozavestni!

V sredo se je nebo začelo jasniti in v naslednjih treh dnevih nas je toplo sonce že vabilo na morsko obalo v kopališče, da bi uživali blagodejni vpliv sončnih žarkov in joda morskega zraka. S kopanjem v hladni vodi seveda ni bilo nič. Prvi dan sem si samo noge umil. Naslednji dan je bilo morje valovito. Legel sem k vodi, da so prihajajoči valovi pljuskali vame in me pokrivali s peno. Tretji dan pa sem le hotel plavati malo na globoko, a sem se v mrzli vodi takoj skesal in jo pobrisal iz nje na kopno. Tudi ostala družba se je zadovoljila s sončenjem in globokim dihanjem.

Ob jasnem vremenu se iz Lovrana lepo vidi onstran morskega zaliva Reka in nad njo Trsat, znana božja pot. V četrtek popoldne smo poromali tja, seveda ne peš, kakor so romali naši predniki, marveč z avtom, kakor se roma zdaj v dobi motorizacije. Gospod stric je ostal doma, mi štirje pa smo v pičli pol uri že bili na Reki. Onstran Rečine vodijo stopnice kvišku na Trsat. Dvakrat sem se v svojem življenju povzpenjal po tem dolgem stopnišču na Trsat. Takrat sem bil še mlad, a sem tudi moral na poti počivati. Sedaj vozi na Trsat vsako uro avtobus, po stopnicah hodijo verjetno le prebivalci bližnjih hiš. Tudi nas je avto po vijugasti cesti lepo pripeljal do trsatske cerkve. Opravili smo v njej svojo pobožnost. Nismo bili sami. Romarji prihajajo in odhajajo. Mislim, da Majka božja trsatska nikoli ne sameva. Cerkev je stara, a čedno obnovljena. Želeli smo kupiti razglednico notranjščine cerkve, a zakristija je bila zaprta, v trgovini na trgu pa je niso imeli.

OBJAVA

visokošolskega doma »Korotan«

Slovenski visokošolski dom na Dunaju sprejema do konca julija prijave za sobe, ki bodo na razpolago od 1. oktobra naprej. Vprašanja za pojasnila in prijave na začasni naslov: Visokošolski dom »Korotan«, Bennogasse 21, 1080 Wien.

Vodstvo doma

DOLINA PRI POKRČAH

Prvo dolinsko romanje bo v nedeljo, dne 3. julija 1966.

Od 7. do 11. ure bodo božje službe.

Romarji od blizu in daleč prisrčno vabljeni!

Cerkveni svet Pokrče

VABILO

V petek, 1. julija, bo ob 19. uri zvečer v Mohorjevi hiši sv. maša v spomin na 22-letnico vseh mrtvih beguncev. Božjo službo bo daroval po želji č. g. kanonik Aleš Zechner.

Na povratku sem se prepričal, kako imajo ženske dober nos. Kako hitro zvohajo, kje se kaj okusnega dobi. V mestu Lovranu so me povedle na vrt restavracije, kjer smo na terasi ob morju sedli okoli mize. Od utice sem je nekaj prijetnega dišalo. Cvrli so se čevapčiči. Vse tri moje spremljevalke so jih naročile, jaz pa nisem čutil potrebe po jedi in sem se zadovoljil s kupico vina. Ko pa je natakarica vsaki prinesla obilno porcijo, me je vonj po pečenem mesu le začel ščegetati v nos. Gospodične so slutile, da na tihem požiram sline in mi vstaja želja po dišečih čevapčičih.

Nekoč sem doma opazoval, kako je lastovka krmila mladiče v gnezdu. Odletela je in kmalu prinesla v kljunčku črvička. Mladiči so čivkali in široko odpirali žrela. Lastovka je spustila črviček v ena usta in potem odletela po drugega. Tako je sčasoma nasitila vse mladiče.

Nekaj podobnega se je dogajalo takrat ob naši mizi, le da so tri dobre in skrbne mlajše ptičke krmile starega mladiča. »Gospod, pokusite!« In že je ena nabodla na vilice košček pečenega mesa in mi ga ponudila. Snel sem ga z vilic in djal v usta. Salamensko, čevapčiči so pa okusna jed. Nad živim ogljem pečena in s česnom začinjena. Še sem se oblizoval, ko mi je že druga ponudila. Nisem se branil. Pa tudi tretja ni hotela zaostajati v svoji gostoljubnosti. In tako je šlo naprej, da je bilo vedno več podlage za moje požirke vina. Vse so se nasitile in z njimi jaz. Res, kjer je kaj jedi za tri, še četrti kaj dobi! Ne vem, ali so gostje pri sosednjih mizah opazili, kako usmiljena ženska srca strežejo staremu tovarišu pri mizi. Meni se je ta način postrežbe zelo imeniten zdel in na tihem sem hvalil Boga, da je nam moškim dal ženske za postrežbo in pomoč.

V petek popoldan smo izleteli v nasprotno smer po cesti ob morju do Plomina. Z motela na višini je krasen pogled navzdol na morje, ki tam prehaja v dolg zaliv v notranjost dežele. Ob prvem sončnem sijaju je morje temno-modro in se lepo odraža od belih skal obrežja in zelenja drevja. Prijetno je sedeti na prostem ali v zavetju steklene verande okroglega motela ob tako lepem razgledu. Postrežljivi natakar ti tudi rad prinese, karkoli želiš. Ker je bil petek, smo se odrekli čevapčičem in se zadovoljili za prigrizek k pijači z brionkami tovarne Chrisini. Te so podobne našim tanjšim soletijem. Take »cigare« ne kadiš, ampak grizeš, ne puhaš, ampak požiraš. Je dobra delikatesa, zato jih lahko posmukaš eno za drugo celo pest. Zopet sem na tihem dobre volje hvalil Boga: o kako lepo in prijetno je, če prebivajo sestre s starim bratcem skupaj!

V soboto po kosilu smo odrinili proti domu. S seboj smo dobili od častitih sester dve košati butari lovorja in rožmarina. Šoferka je tako dobro vozila, da smo iz Lovrana do Borovelj potrebovali le pet ur, akoravno smo se vmes precej pomudili na dveh postajah.

Če Bog da, se na jesen še enkrat podam k morju. To kratko bivanje tam doli pa sem vam popisal, ker ste me dregali. Pa sem rad pokramljal z vami. Ste zdaj zadovoljni? Pozdravljeni!

Oglašuj v našem listu!

SV. MIKLAVŽ PRI HODIŠAH

Malokdaj se oglasimo iz naše vasi. Pa še danes je poročilo bolj žalostno. Ko so se 5. majnika zvečer opravljale v naših cerkvah in kapelicah šmarnice, je zatisnil svoje trudne oči daleč znani in priljubljeni Falačnikov oče. Bil je dve leti priklenjen na postelj, zadet od kapi. A je potrpežljivo nosil križ bolezni. Kako se je razveselil vsakega obiska, ko je bil še pri zavesti. Falačnikovi mami se pa zahvaljujemo za njen prelepi zgled, ki ga je dajala otrokom in okolici, ko je s takšno potrpežljivostjo in ljubeznijo lajšala svojemu možu zadnje dni življenja. Saj ga je morala dve leti hraniti kot majhnega otroka, ko si sam ni mogel več pomagati. To zmore le močna žena, ki črpa iz vrelcev božjega življenja.

Zdaj je dozorel. Marija je prišla po svojega zvestega in dobro pripravljenega služabnika, da bo z njo na rajskih tratah obhajal nebeški maj. Goreč častilec Srca Jezusovega je ležal na mrtvaškem odru na prvi petek in Marijino soboto. Na materinsko nedeljo so se pa zbrali ob materi otroci in z njimi sorodniki ter drugi, da spremljajo Falačnikovega očeta na zadnji poti na farno pokopališče v Hodiše. Dolga vrsta pogrebcev posebno mož se je razvila od Falačnikove hiše, mimo njegovih njiv in travnikov na cesto. Ko mu je pel žalostno osamljeni zvonček iz lesenih lin, si zraven mislil: „Bo li mi tvoj naslednik pomagal, da bratca spet dobim.“ Večji zvon je vzela zadnja vojna, katerega je kupilo za podružnico Sv. Miklavža leta 1926 hodiško izobraževalno in pevsko društvo „Zvezda“. Rajni je bil dolga leta po smrti njegovega očeta leta 1919 cerkovnik in ključar te podružnice. Lepo je skrbel zanjo. Vedno je bil pripravljen gospodu pomagati.

Pogrebne obrede je opravil domači č. g. župnik Lovro Kaselj ob asistenci č. g. dr. Janka Mikula, ki je prišel iz Avstralije na dopust. Dr. Mikula je imel tudi že na predvečer pogreba sv. mašo v Sv. Miklavžu za rajnim. Domači g. župnik je dejal na grobu med drugim: Po ponovnih obiskih, ki sem jih imel pri Falačniku, se mi je zdel kot sveča, ki počasi dogoreva in bo nekoč ugasnila. Njegova družina je bila ena izmed tistih redkih v fari, kjer se je še redno molilo. Kako ga je skrbelo, ko je oddajal pred petimi leti svoj rodni dom in grunt v mlajše roke, ali bo vse prav? Ali bo tako kot prej? Ni bilo prej strojev, da bi olajšali delo na polju. Gotovo je vsaka kepa prsti prepojena z njegovim znojem. Rajni je bil v mlajših letih vnet prosvetar. Rad je pripovedoval o pasijonu, katerega so uprizarjali v letih 1925 in 1926 na njegovem gruntu za cerkvijo. Tudi sam je sodeloval. Koliko ljudi je tedaj videl Sv. Miklavž. Gotovo bo še marsikomu starejšemu v spominu.

Tudi domači pevci so mu zapeli na domu, v cerkvi in ob odprtem grobu. Pogrebno sv. mašo je opravil č. g. dr. Mikula.

Hočemo ga ohraniti v lepem spominu. Falačnikovim pa izrekamo naše iskreno sožalje.

SELE
(Otroška prireditev)

Slovesnost prvega svetega obhajila v nedeljo, 26. junija, so hoteli naši otroci proslaviti tudi še popoldne v dvorani farnega doma. Ljubko so nekateri mali prvoobhajanci v deklamacijah izrazili svojo notranjo srečo. Sedemletna Ridovčeva Klara pa je v dolgi pesnitvi opisala svojo patrono sv. Klaro, ki je s sv. Evharistijo očuvala samostan pred divjimi Saraceni. Kot zaključek so deklice uprizorile v igrici »Rožica presv. Srca« zgodbo o judovski deklici Rožici, ki vzljubi Jezusa, se bolna poda h kapelici na sosedov vrt in tam od prijateljic krščena blaženo umrje.

Drugi del prireditve pa je bil posvečen materam. Pozdrave in čestitke iz hvaležnih otroških src so jim vsipale raz oder pogumne deklamatorke. Višek prireditve pa je bila pravljična igra »Janko in Metka«. Janku in Metki je umrla mati, mačeha pa ju ne mara, hoče se jih znebiti. V samotnem gozdu naj pogineta. Tam pa so palčki, ki ju varujejo pred strahotno čarovnico. Ta hoče v peči speči Janka za kosilo, a mora sama v njej zgoreti. Rešenima otrokoma izročajo palčki sladkorno hišico in zlate cekine ter ju spremijo domov. Tam jima zasije srečno življenje ob očetu in spreobrnjeni mačehi, ki jima hoče biti druga mati.

Pestra in razgibana igra je občinstvu zelo ugajala, najbolj seveda otrokom. Ljubki so bili palčki v enakih oblekah in v visokih rdečih kapicah, grozna pa je bila grbasta čarovnica. Mladi igralci so vlogo dobro rešili in vzbujajo upanje, da bodo dober naraščaj za naš oder.

Novomašniki v letu Gospodovem 1966

VALENTIN KAPUS

je bil rojen 20. 1. 1940 v Bilčovsu kot sin tamošnjega organista, mežnarja in krojača. Po ljudski šoli v Bilčovsu in glavni šoli je študiral v škofijskem semenišču na Tanzenbergu; leta 1961 pa je vstopil v celovško bogoslovje, kjer je dokončal bogoslovne študije, Posvečen bo v duhovnika v nedeljo, 3. julija v celovški stolnici, novo mašo pa bo imel v domači fari dne 17. julija, pri kateri se hoče Bogu zahvaliti za milost duhovništva. Novomašni pridigar bo g. Jožef Adamič, župnik iz Lipe pri Vrbi.

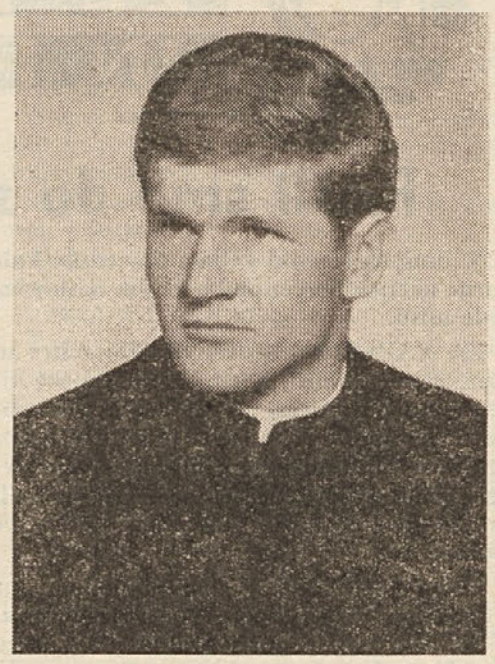

JANEZ KOMAR

prihaja kot osmi otrok iz delavske družine iz Kazaz v Podjuni in je bil rojen 7. 12. 1941 v Celovcu. Ljudsko šolo je obiskoval v Kazazah, leta 1953 je vstopil v gimnazijo na Tanzenbergu, po uspešni maturi v celovško bogoslovje, in 3. julija bo prejel red mašništva v celovški stolnici. Novo mašo bo daroval dne 10. julija v domači fari, kjer se bo posebno zahvalil Bogu za milost duhovništva in se v hvaležni molitvi spominjal vseh dobrotnikov. Novomašniku bo govoril g. Jožef Ropitz.

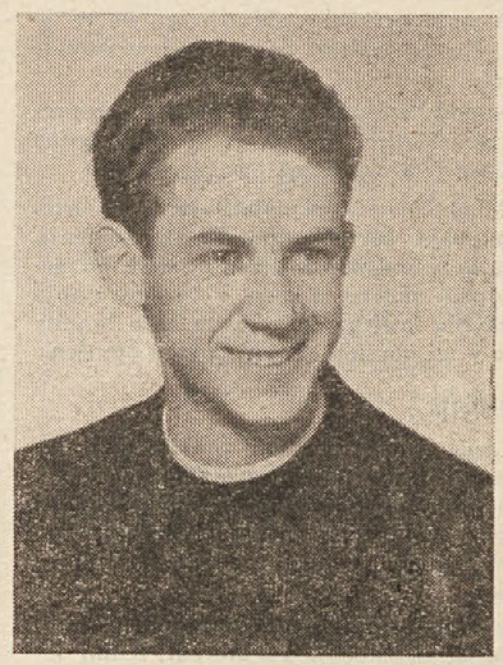

PETER STICKER

izhaja iz kmečke družine iz Št. Petra pri Št. Jakobu v Rožu. Rojen je bil kot tretji izmed 10-tih otrok dne 30. julija 1940. Ko je imel dve leti je bil s svojimi starši izseljen v Nemčijo, leta 1945 pa se je vrnil domov in obiskoval ljudsko ter eno leto glavno šolo v Št. Jakobu, na kar je vstopil v škofijsko semenišče na Tanzenbergu, kjer je leta 1960 položil maturo. Nato je tri leta študiral bogoslovne vede v Celovcu, dve leti pa na univerzi v Tübingenu v Nemčiji. Novo mašo bo pel v domači fari dne 10. julija.

Utrinki s poti

Tudi naše bravce bo zanimalo, kaj je pisal pisatelj Karel Mauser, ki nas je nedavno obiskal.

Ko človek po tolikih letih odhaja na kraj, ki ga je zapustil, odhaja tja s posebnimi občutki. Že na letališču me je obšla čudna bridkost, ko sem gledal poslavljanje ljudi. Ljudje se celo življenje srečujejo in poslavljajo in vendar je v vsakem znova isti trn: morda je to zadnjič. Stara mama nekje iz Nemčije se je poslavljala od hčerke in solze se niso ustavile ne eni ne drugi.

Visoko v zraku, ko je bil svet daleč spodaj, sem imel občutek, da bo letalo v ravnotežju le, če ljudje mirno sede. Poleg mene je sedela starejša Švicarka, ki je bila na obisku pri hčerki v New Yorku in se je vračala v Basel. Prijazna, dotaknila se je celo vere, bila je protestantka:

»Zdaj smo si tako blizu po tem koncilu, mar ne?« je rekla. V Zürichu sva se razšla.

Od vse vožnje mi bo ostalo v mislih eno: rojstvo dneva. Sedel sem na levi strani letala in okrog polnoči je na obzorju vstala modrina, ki je kmalu dobila nadih rožnate barve. Pod to se je pokazala rdeča, nato rob sonca, kakor da je še pokrit s srebrno tenčico. In nato se je sonce skoraj v hipu dvignilo in lilo vso luč proti okencu, kjer sem sedel. Nekaj čudovitega je bilo. Moja ura je kazala pol ene ponoči.

Tedaj se mi je odprl pogled na oblake. Morje pen, kakor da jih je bruhnil vulkan, daleč zadaj posamezni kosmi, v ospredju že prav na obzorju pa iz oblakov grajeni gradovi, mostovi, drevesa, vse čudovite oblike, ki jih fantazija premore. Nebo je postalo čisto modro, krila letala so bila videti kakor strehe pokrite z zmrzlino.

Malo čez drugo uro — tako je kazala moja ura — se je letalo pričelo spuščati. Še malo prej sem videl francoska polja, svetlo črto reke in to je bilo vse. Nad Zürichom je bila megla.

Pristali smo mirno, človek komaj čuti. Bilo je lepo, ko sem že na letališču srečal prvega Slovenca, in čez dan še druge. Ura je bila osem zjutraj. Obiskal sem družino rajnega Žekarja in pri nji prenočil. Najmlajši je bil rojen šele po očetovi smrti. Punčka in fantek sta me začudeno gledala. Veliko smo govorili. Mlada vdova se muči in Švicarji so ji zelo naklonjeni. Posebno letalci švicarske družbe, pri kateri je bil rajni zaposlen, ji še vedno pomagajo. S svojih poti ji prineso to in ono, da čuti, da je niso pozabili.

Zvečer sem šel v neko malo restavracijo in tudi tam našel Slovenko. Slovenski človek je vsepovsod, kakor da se deli.

Prenočil sem v Zürichu in odpotoval naprej v Celovec ob desetih dopoldne z brzovlakom, ki pa je peljal le do Schwarzacha. Tam sem presedlal na brzovlak za Celovec. Na kolodvoru je bila tropa tujcev, sezonskih delavcev, Grkov, Turkov. Eden izmed teh siromakov mi je skušal dopovedati, kako se je prepotil. Štiri kovčke in samo eno minuto časa. Kazal mi je s prstom: Eine Minute. Še je hotel nekaj povedati, pa je zašel v grščino . . .

Na levo in desno so gore, še vse pokrite s snegom. Ponekod sneženi jeziki sežejo prav do proge. V Švici še ni bilo razcvelega drevja, na avstrijskih tleh pa že. Ob hišah je bil v cvetju divji kostanj, bel in rdečkast. Hruške, jablane vse v cvetju in beli vrhovi gora so bili čudovito ozadje! V vlaku je sedela nasproti gospa s sinom. Govorila sta posebno angleščino. Ogovorila me je — bila je iz Avstralije. Prišla je samo ogledovat Evropo. »Čez teden dni se s sinom vrneva. Pri nas bo sedaj zelo hladno.« Bila je iz Sydneyja.

Travniki na obeh straneh so bili beli od cvetja divje kumine in vmes rumeni vrtinci drobnih rož, podobnih šentjanževim rožam.

Spomini so me preplavili, ko sem na postajah zagledal znana imena: Obervellach, Kolbnitz, Pusarnitz, Möllbrücke. Nekoč sem tu delal betonsko cesto, tu smo bili skupaj s tolikimi, ki so danes po vsem svetu.

Spittal. Vstal sem in stopil k oknu. Ista postaja, le podaljšana je z novim poslopjem, ki ga še zidajo. Mlad železničar je nesel naročje velikih zlatic. S te postaje sem odšel v svet in zdaj je tega že šestnajst let. Skoraj sem videl prostor, kjer sem tedaj stal z ženo in otroki. Šestnajst let. Vlak je postal samo za hip in že peljal preko železnega mostu, ki sem se ga še tako dobro spomnil. Kadar sva bila z Boltetovim Nacetom pozna, sva preko njega šla na postajo.

Z očmi sem iskal barake. Ni jih bilo. Hiše in hišice so. Ljudje so bili zunaj, nekaj otrok je mahalo z rokami, neznansko težko mi je bilo. Koliko trpljenja je v vsej zemlji, koliko vsega našega, naše hoje, hoje naših otrok.

Pet let našega življenja je tam ostalo.

Preden se vrnem, se ustavim za dan v Špitalu. Pojdem še med tistimi hišami, kakor sem nekoč hodil in k rajnemu g. Mihi Burji pojdem še po slovo.

V temi sem prišel v Celovec. V Mohorjevi hiši, kjer me mladi študentje zvedavo gledajo, strmim na cesto in na živo gibanje. Vse je drugače. Vmes je šestnajst let.

In vendar se mi zdi, da sem prišel domov. Tu sem nekoč hodil, sem sem nosil svoje rokopise. V nedeljo pojdem na akademijo gospodinjski šole v Št. Jakob in se veselim, da slišim spet koroško govorico. Zapisujem utrinke.

Naj bo to prvi utrinek v naglici napisan.

Lepo vas pozdravlja — Mauser Karel

„Strašenje s peklom“

V 23. številki »Našega tednika« od 9. junija t. l. smo v članku »Moč pošte« brali, da g. dekan Jakob Hribernik ni nikdar nobenega strašil s peklom, temveč obljubljal samo nebesa. K temu bi bilo treba pripomniti nekaj stvarnih pripomb.

Jezuit, ljudski misijonar Alojz Bogsrukker piše v svoji knjižici »Rette deine Seele« na strani 49: »Pred leti je pisal neki duhoviti mož: »V naših dneh se je hudiču posrečil trik (goljufija) kakor že dolgo ne, da ljudje, posebno izobraženi verjamejo, da ni pekla.« Kdor ne vidi in noče videti globokega prepada, strmoglavi neizbežno vanj. In kdor noče verovati na pekel, bo gotovo žrtev pekla. Kristus, torej Bog, je ponovno govoril o peklu.« — Tako Bogsrucker.

Pekel ni bajka ali pravljica, marveč dejstvo. Nauk o peklu je verska resnica. Katekizem govori o peklu. Svetniki so pogosto mislili na pekel. Sv. Krizostom je imel na steni sliko pekla, ki ga je vsak dan spominjala na pekel. Sv. Frančišek Borgija je pogosto premišljeval o peklu. Pisatelj Meško je izdal knjigo o duhovnih vajah in v tej knjigi je tudi eno poglavje o peklu.

V Neaplju je pred stoletji živel sv. Frančišek od Hieronimo. Ta svetnik, ljudski misijonar, je kar na trgu postavil provizorično prižnico in pridigoval. Nekoč je govoril o peklu. V bližnji hiši ga je pri odprtem oknu poslušala mlada, razuzdana ženska. Ko je svetnik končal svojo pridigo, je ženska rekla: Nič ni res. To so pravljice. Pekla ni. Svetnik ji je odgovoril: Pazi se, da v kratkem ne boš čutila, da je pekel. — Ženska je med smehom zaprla okno.

Minilo je teden dni. Svetnik je zopet hotel pridigovati. Ljudje so mu rekli: »Tista ženska, ki se vam je zadnjič posmehovala, je že umrla. Tu notri leži na mrtvaškem odru.« Svetnik je odgovoril: Vprašali jo bomo, ali je pekel. Vsa množica je odšla v hišo, v kateri je ležala ženska na mrtvaškem odru. Svetnik jo je vprašal: Katarina, ali je pekel? Mrtva je oživela, obraz se ji je čudno spačil in je odgovorila: Pekel je in jaz sem v njem. Nato je bila zopet mrtva. Svetnik je kmalu nato umrl in škof je dal preiskati ta slučaj. 250 ljudi je potrdilo, da so to res videli in slišali.

Da, pekel je in o peklu je treba govoriti.

Duhovnik. —

Še vedno to berete?

Sobota

Saj sem že na tej postaji. Kaj naj bo drugega moja prevelika občutljivost, ki mi jo vsak čas oponašajo, če ne eden znakov te dobe?

Gospod Peter mi je o tem rekel, da sem res preveč občutljiv, da pa je to neka nujna spremenljiva okoliščina teh let.

»Mlad človek,« je dejal, »se v teh letih osamosvaja, ker se pripravlja na življenje, ki ga bo moral sam živeti in ko se ne bo mogel držati matere za krilo. V osamosvajanju se zaveda svojega jaza in ga hoče braniti. Prav v tej obrambi se čuti povsod ogrožen.«

Nedelja

Trma, trma, trma. Oni pravijo tako, jaz hočem drugače. Posledica: stalno smo v bojnem stanju. In pametno bi bilo pospraviti iz sobe ves porcelan in vse steklo, kajti lahko se pripeti najhujše in tedaj bo črepinj veliko.

Saj sem pripravljen sesti za zeleno mizo in paktirati: a kaj, ko moram vedno jaz pogoreti. In to se mi upira. Mislim, da po pravici. Saj nisem več otrok. Čeprav se tudi dobro zavedam, da še nisem dozorel. A naj bi se tega zavedali tudi oni.

Ljudje božji, ali naj si obesim okrog vratu napis: »Upoštevajte, da sem v neumnih letih?«

Če se naj vedno uklonim, tudi proti lastnemu prepričanju, ali bom res zrastel v moža z ravno hrbtenico? Hlapcev je že itak preveč.

Torek

Berem Župančiča. Moram si prepisati:

P. S. Še to — za direktivo — nekdo
zasviral je ondan pri naši zabavi —
takoj smo mu gosli razbili na glavi.
In veš zakaj? Na uho to novico:
Bil je še mlad — pa je sviral resnico!

Vsaj nekaj dobrega imajo naša leta!

Četrtek

Neotesanec. Beseda, ki jo zadnje čase ne čujem tako poredko. Neotesanec. To se pravi z drugo besedo štor, ki še ni obtesan.

Dobro. Se bomo poskušali obtesati, zlikati, ugladiti, da se bomo znali zavrteti tudi po parketu.

Kaj hočemo: »Od kvedra do kučme, od kučme nazaj smo narodni vsi.«

Petek

»Ne samo, da počenjaš neumnosti. Še bahaš se z njimi.« Tako mi očitajo.

To pot imajo prav. Čutim, da bi rad pokazal, da sem nekaj, nekdo, zato počenjam neumnosti. Ko bom znal kaj boljšega pokazati, bom pokazal tisto.

Ali ni tudi v tem skrb za obrambo sebe?

ZA MLADINO IN PROSVETO

Prišli smo do svojega odra . . .

V junijski številki »Glasa Slovenske kulturne akcije« berem pod gornjim naslovom te-le misli:

ZA NARODOV BLAGOR: Postavitev te Cankarjeve komedije na oder Slovenske hiše (v Buenos Aires) je bil lep uspeh, obenem pa opozorilo. Uspela je igra režijsko, igravsko in scenično, približala je gledavcem vzdušje fin de siecla, pa izpričala tudi, koliko ima povedati sodobnim ljudem in razmeram.

Opozorilo bi bilo v tem in podobnem: Prišli smo, hvala Bogu, do svojega odra. Gledališki odbor požrtvovalno dela in se bori s tisočerimi zaprekami. Zdi pa se, da mu premalo stojimo ob strani, da ni pravega sodelovanja in prave načrtnosti.

Naše odrsko prizadevanje bi se moralo zediniti za daljnoročen **program.** V njem bi bilo najti ravnotežje med slovenskimi in tujimi deli, upoštevati razne dobe in stile ter spodbujati nove stvaritve.

Ne gre pa za to, da bi pred gledavce metali številne, a površno pripravljene igre. Naš oder mora rasti igravsko, režijsko in tehnično.

Potrebujemo resno **igravsko šolo** in vsaka nova igra naj bi vestno naštudirana prekosila prejšnjo. Tudi naši najboljši in izkušeni igravci imajo še odprto pot navzgor. Kdo je že pri zadnjih skrivnostih in zahtevah artikulacije, fonetike in stilnih raznolikosti zbornega jezika? Koliko je bilo zavestnega, teoretično podprtega in na skušnje velikih igravcev naslonjenega študija mimike, kretanja, gibanja in mirovanja? Odkod je čut — če ga je kaj — za soigro, za obvladovanje in oblikovanje prostora, za skladnost notranjega doživljanja in zunanjega izraza, za ustvarjanje pravilnega okvira besedni melodiji in poudarkom? Kdo je skrbel za disciplino, kdo si je prizadeval za tisto ponižnost, ki se ne boji najvišjih ciljev v službi umetnosti?

Marsikaj tega more in bi moral dati **režiser.** Zato je potreba po vzgoji in izobrazbi le-teh silno pereča. Režiser mora imeti prav tako kot igravec prirojen talent, mora vsaj občutiti in »razumeti« neznanski obseg igravske umetnosti, mora pa razen tega v sredino znanstvenih in umetnostnih (psiholoških, estetskih, zgodovinskih) problemov, ki so v zvezi z dramatsko tvornostjo in poustvarjanjem.

Tudi dramaturgi, režiserji in igravčevi sodelavci — **scenograf, tehnični strokovnjaki in pomožno osebje** — ne morejo pravilno delovati, ne morejo nuditi svojega polnega prispevka k oživitvi odrske umetnine, če se zanašajo samo na svojo spretnost in se ne poglobe v posebnosti gledališke stroke in če v njih ni težnje, da se vžive v režiserjeve zamisli.

Kazalo bi — najbrž je nujno —, da bi gledališki odbor sklical posvet o teh vprašanjih. Naj si jih predstavniki gledaliških družin in strokovnjaki od bliže ogledajo in si porazdele delo. Nobenega nasilja, a vsaj naš oder mora imeti jasno gledališko politiko.

Zadeva je **izredne važnosti tudi za našo mladino.** Z resnim delom in težnjo po kvaliteti lahko slovensko gledališče pritegne marsikaterega nadarjenega mladca in dekle. Če kje, bo tu mogel prodreti v lepoto našega jezika in v pomembnost naših dramatskih stvaritev in odrske tradicije. To pa so sestavni deli naše narodne biti in njene tvornosti.

Te pomembne misli je napisal A. G. In to za slovensko skupino, ki je 11.000 km oddaljena od domovine.

Pri tem se misli kar same ponujajo: Kaj pa pri nas? Ali je že začel kdo načrtno misliti na organizacijo igravske dejavnosti? Na igravsko šolo in usposabljanje vseh za gledališče potrebnih sodelavcev? Na program?

Misel, da je zadeva izredne važnosti tudi za našo mladino, velja povsod po svetu, posebno pa še po naših krajih, na naši zemlji.

Kdaj bomo mi lahko zapisali: Prišli smo do svojega odra?

To si velja zapomniti

Ko bi Bog mogel zaspati, bi se zbudil brez stvari. — Gar-Mar.

Egoizem umre četrt ure po naši smrti. — Frančišek Saleški.

So revni, ki so revni, ker niso bili nikdar zmožni zaslužiti. In so drugi revni, ki so revni, ker so vsak večer razdelili, kar so zjutraj zaslužili. In kolikor več dado, več imajo. — Papini.

Kar daš siromaku, boš imel sam, česar ne daš, bodo imeli drugi. — Friderik Baraga.

Najbogatejši je tisti, ki najmanj potrebuje. — O'Connel.

Smejte se, če hočete

Učitelj vpraša Janeza: »Zakaj imamo ušesa?«

Janez: »Da bolje vidimo.«

Učitelj: »Tega pa res ne razumem.«

Janez: »Če ne bi imeli ušes, bi nam klobuk zlezel prav na nos, pa ne bi nič videli.«

Otroški kotiček

PALČEK

Ptiči so hoteli imeti kralja in so sklenili, da naj bo tisti njihov kralj, ki bo zletel v največjo višavo.

Vsi ptiči so se dvignili in tudi palček je mislil, da ne sme zaostati. Ali revše je dobro vedelo, da se v letanju ne more meriti z drugimi, zato je poskusil z zvijačo priti do najvišje časti. Moj palček, ne bodi len, smukne pod letečo štorkljo ter se skrije med perje, česar pa štorklja še zapazila ni.

Ptiči lete in lete, vse više in više, ali sčasoma opeša drug za drugim in nazadnje se samo še orel in štorklja zibljeta v zraku. Naposled jame tudi štorklja pešati — zdajci ji stržek izleti izpod perja in se predrzno meri z orlom. In glej! Orel res omahuje, stržek ga premaga in hoče biti kralj.

Toda ptiči so zvedeli za njegovo goljufijo, zato so ga hoteli ubiti in bi ga tudi bili, da se jim ni o pravem času zmuznil in skril v mišjo luknjo. V njegovo sramoto pa so mu vzdeli ime kraljiček.

Po Fr. Erjavcu

Učitelju in učiteljici ob koncu šolskega leta

Ko v polju cvete tisoč rož,
škrjanček poje, vriska,
tedaj nam dušo in srce
otožna žalost stiska.

Saj danes je poslednji dan,
ko ste pred nami v šoli.
Odslej ne bomo več
vsi skup morda nikoli.

Naj bi, kar ste učili nas,
v spominu nam ostalo.
Za vaše delo in pouk
sprejmite vso zahvalo!

Pikapolonica povej

Res ne vemo,
kam naj mi v nedeljo gremo!
Pikapolonica, pokaži:
ako v loko — ali v gozd,
morda k Jurjevim čez most,
ali v goro — ali v mesto —
ali kam z železno cesto,
po pravici nam pokaži,
pa se nič ne zlaži!

Pikapolonica leti na vzhod —
o, k teti . . .
Saj res, v nedeljo bo njen god!

Oton Gaspari

Earl Derr Biggers: 15

KITAJČEVA papiga

»Tudi vi? Brzojavil sem mu tudi jaz.«

»Tedaj je vse dobro pripravljeno.« Dveri so bile odprte in Chan je z avtom zavil na dvorišče. »Lahko noč in mnogo sreče!«

V ogromnem kaminu v sobi je praskетal ogenj. Madden je sedel za mizo in podpisaval pisma. »No,« je vprašal, »ste li prijetno prebili popoldne?«

»Hvala!« je nekam hladno odgovoril mladenič. »Upam, da tudi vi.«

»Ah ne,« je odvrnil milijonar. »Niti tukaj se ne morem iznebiti opravil. Dospela je pošta treh dni. Ali ste vendar prišli, Martin,« je dodal, ko je stopil tajnik. »Saj boste morda imeli še časa, da mi še pred večerjo oddaste pisma na pošto. In tukaj tele brzojavke tudi. Vzemite mali avto — z njim se po teh potih človek uspešneje vozi.«

Thorn je začel vešče vtikati pisma v kuverte. Madden se je pretegnil ter stopil h kaminu. »Ah Kim vas je pripeljal? Ali zna kaj prida voziti?«

»Izvrstno!«

»Nenavaden dečko je tale mali, debeli rumenček!«

»Ne morem trditi. Povedal mi je, da je v Los Angelesu vozil zelenjavo. Kaj več pa nisem mogel izbezati iz njega.«

»Zelo molčeč je, kajne? — Sicer pa,« je nadaljeval smehljaje se, ko je odšel Thorn, »vaš oče se še ni oglasil.«

»Skoraj gotovo bo šele zvečer doma. Če želite, bom potem poklical našo domačo številko.«

»Bilo bi mi zelo prijetno. Ne bi hotel biti negostoljuben, mladi prijatelj, toda mnogo mi je na tem, da bi čimprej odšel. Danes so s pošto prispela sporočila — saj razumete . . .«

»Seveda! Kar morem, bom rad storil!«

»Zelo ste prijazni!« se je zahvalil Madden in mladeniču se je zdelo, kakor bi bil česa kriv. »Mislim, da je pred jedjo dobro malo zadremati. To pospešuje prebavo.«

Bob je ostal sam pri časopisu, ki ga je bil prinesel iz Eldorada. Zdaj pa zdaj je prihlačala mimo smešna Ah Kimova prikazen; brez ropotanja je pripravljal mizo.

Uro kesneje se je trojica v samotni pušča vi zopet krepčala z izdelki kitajske kuharske umetnosti. Pri kavi je opazil Bob, kako počiva na njem Maddenov pogled, poln pričakovanja. Smehljaje se je vstal. »Sedaj bi se papa utegnil vsak hip vrniti od napornega športa. Rad bi naročil telefonski razgovor.«

»Naj to opravim jaz,« se je ponudil Madden. »Koliko je številka?«

Mladenič mu jo je povedal in Madden je prijavil govor. »Pravkar sem se domislil,« je dejal, ko je opravil, »ali mi niste zadnjič nekaj omenjali, da se je v San Franciscu pripetilo nekaj, kar je vašega očeta osupnilo? Kaj in kako pa je pravzaprav to bilo?«

Bob je hitro pomislil. »Ah — to bo le strašilo detektiva . . .«

»Detektiva?«

»No, papa je vendar v zvezi z različnimi detektivskimi pisarnami, pa so mu zadnjič javili, da je dospel glasovit lopov, ki kaže sumljivo zanimanje za našo kupčijo. Bržčas ni bilo nič hujšega . . .«

»Glasovit lopov? Kdo neki?«

Bob Eden, ki vse svoje življenje ni znal lagati je okleval.

»Ne . . . imena . . . ne vem več natančno. Nekak Anglež, mislim. Nekaj podobnega kakor Liverpool . . .« je končno jecljaje pogodil.

Madden je skomizgnil. »Da, če se je v javnosti o biserih kaj razvedelo, je tega kriva vaša stran. Moje hčere, Thorna in mene je sama molčečnost. Bržčas pa je vse bilo res le prazen hrup, kakor sami pravite. No in sedaj, mladi prijatelj, večer je dolg, kaj ko bi za kratek čas malo udarili poker?«

»Bojim se le, da ne bom mogel igrati z vami!«

»Kajpada se bomo omejili.« Maddena je igra vsega prevzela. »Pridite!«

Boba je nekoliko skrbelo. Ko je bil še dijak, je seveda tu in tam igral kdaj poker, in tudi kesneje v San Franciscu; ampak to je bila otročarija. Njemu nasproti sedi sedaj veliki P. J., spekulantski genij, kateri je potem, ko podnevi borzi ni dal duška, zvečer ogrožal igralnice na Štiriinštirideseti cesti . . .

»Trije asi!« se je oglasil s svojim škripajočim glasom. »Kaj imate vi, Eden?«

»Svoj dobitek prodam za staro znamko.«

»Martin daje!«

Trkanje na vežna vrata je prekinilo igro.

»Kdo bi neki to bil?« Madden je sam stopil k vratom. S svojega sedeža je Eden videl prišleca med vrati. Bil je suh človek v površniku — Phil Maydorf sam, toda sedaj brez naočnikov.

»Dober večer!« Glas prišleca je donel tenko in votlo. »Ali sem prišel prav — na Maddenovo rancho?«

»Da. Kaj želite?«

»Rad bi govoril s svojim starim prijateljem, tajnikom Martinom Thornom.«

Imenovani je vstal in pristopil. »Dober večer!« je pozdravil brez posebnega navdušenja.

»Saj se še spominjate, kajneda? Mc Callum . . . Henri Mc Callum. Pred letom sem bil z vami v New Yorku na nekem dineju.«

»Hm — da. Ali hočete, prosim, vstopiti. Ali vas smem seznaniti z gospodom Maddenom?«

»Velika čast!« je zagodrnjal suhec.

»To pa je gospod Eden iz San Franciska.«

Maydorfove oči brez naočnikov so bile mrzle in krute. Precej časa je nesramno zijal v draguljarjevega sina. Kdo ve, je pomislil Bob, ali mu je znano, da njegovo vedenje v luki San Franciska ni ostalo neopaženo? Premagoval se je vsekakor prav

P∘I∘S∘A∘N∘O B∘R∘A∘N∘J∘E

Venceslav Winkler:

ŠTIRJE ČAKAJO NA KOSILO

Pri Petelinčkovih so se odprla vrata in v kuhinjo je prisopihal najstarejši, Matjaž, upehan in razgret. Vrgel je šolsko torbo pod mizo, presenečen pogledal na uro ter vzdihnil:

»Ena! Matere še ni! Kdaj bomo danes šele jedli!«

Preletel je z očmi kuhinjo, nato se je zatekel v shrambo. Brskal je po policah, nato se je žalosten vrnil. Začel je žvižgati, sedel je na mizo ter bingljal z nogami sem ter tja. Oči so mu begale od mrzlega štedilnika do praznega zaboja za drva.

Takrat je prišel drugi fant, Dolfe. Tudi on se je bil upehal. Butnil je v kuhinjo, prevrnil stol, zadel tu in tam ob nepomito posodo, nato je obstal. Segel je z rokami v razmršene lase in dejal:

»Duš! Že ena in ob treh moramo biti na igrišču. Danes imamo veliki trening, v nedeljo igramo s Concordio. Kaj pa misliš!«

Nemiren je privlekel od nekod težke čevlje, jih začel čistiti ter požvižgaval. Dvakrat se je ozrl na uro in zraven pomislil na kosilo. Kazalec na uri se je pomikal proti drugi, od zamazanih čevljev se je kadilo. Matjaž je godrnjal in tožil, da bi bilo treba kaj jesti.

Potem priteče deklica. Zasopla previdno odpre vrata, nato se zažene v kuhinjo in poskoči. Oči ji šinejo k uri. Kmalu bo dve.

»Oh,« zaploska, »ob treh moram biti s tovarišicami v kinu. Danes ne odnehamo. Igra Gina Lollobrigida. Tako težko sem dobila vstopnico, kaj vse sem morala obljubiti!«

Matjaž zazeha in se zazlblje na mizi.

»Ne vem, če bo že kosilo, Lizika!«

Lizika si popravlja lase, vtakne prst v usta, zagleda se v mrzli štedilnik, v prazni zaboj za kurivo, nato skomigne z rameni:

»Saj bo mama kmalu doma!«

Matere še ni. Kazalec na budilki je vedno bliže drugi uri. Matjaž se še zmeraj zlblje na mizi ter premišljuje, ali se izplača začeti z domačo nalogo ali bi šel še nekaj časa na cesto. Dolfe z vso vnemo drgne s krtačo po čevljih ter nekaj vneto pripoveduje o levem napadalcu in o krepkem srednjem krilcu. Matjaž brezbrižno prikimava, sestra Lizika poskakuje sem in tja, kakor bi preizkušala nekak nov ples, zdaj pa zdaj se ustavi in zakrili z rokama ter se zasmehljivo spači, nato se znova odzlblje okrog štedilnika.

Kazalec je prekoračil drugo uro in še zmeraj je štedilnik mrzel. Dolfe je očistil čevlje ter jih položil za vrata. Zdaj hodi sem in tja in navdušeno pripoveduje o nedeljski tekmi.

Potem pride oče. S težkim korakom priropota po hodniku, odpre počasi vrata v kuhinjo ter najprej utrujeno pogleda na štedilnik, na umazano posodo. Nato mu oči ošinejo prazen zaboj za kurivo. Za trenutek obstane. Verjetno pomisli, da stanujejo v drugem nadstropju in da je daleč do kleti, kjer so drva in premog. Nato krene v shrambo. Nezaupno se ozre po policah: kis, sol, moka, nič takega, kar bi človek lahko vzel takoj v usta. Jezen zapre vrata. Nekaj godrnja, da bi morali vsaj najnujnejše pripraviti, nato skomigne z rameni ter odide v sobo, kjer leže na posteljo.

Tako čakajo štirje na kosilo.

Dve je že davno mimo, ko prisope v kuhinjo mati, vsa obložena z zavitki in steklenicami. Med vrati za trenutek obstane ter se prime za srce, kakor bi ji hotelo postati slabo. Vsi trije otroci poskočijo ter napravijo prostor na mizi. Z vso naglico premetavajo zavitke, radi bi vedeli, kaj se obeta novega. Mati pa stopi k štedilniku in ga potiplje. Seveda, mrzel je. Tudi premoga in drv še ni.

»Oh, saj nisem mogla naravnost domov! V trgovinah je treba toliko časa čakati. Človek dela vse dopoldne, potem mora še spotoma zapraviti toliko časa.«

Naglo vzame posodo za premog, odveže ruto in priveže predpasnik ter odhiti. Da, drugo nadstropje je visoko.

»Meni se mudi,« kliče za njo Dolfe, »trening imamo!«

»Jaz grem pa v kino,« se oglaša Lizika.

»Lačen sem že,« godrnja Matjaž.

»Takoj bo,« obljublja mati.

Potem gre vse kot navadno. Mati prinese vsa zasopla iz kleti v drugo nadstropje drva in premog, nato nalije vode v lonec, zakuri z vso naglico, nato ostrga krompir, razreže meso, otrebi solato, skače sem in tja, piha v štedilnik, prenaša lonec, meša, pokuša in zraven le na pol posluša, kako se Matjaž mota od shrambe do loncev ter gode da je lačen, kako Dolfe razlaga, da bo verjetno zamudil, kako Lizika prepričuje vse tri, kako je važno, da vidi Gino Lollobrigido. In potem pride iz sobe še oče, se ustavi med vrati in zagode:

»No, ali bo kaj?«

»Precej bo,« tolaži mati in se ne ozre na vse štiri, ki nestrpno čakajo, čakajo. Ko jim pa nalije v krožnik in hlastno zajemajo, se začudijo, da ne more jesti.

»Ne morem, nič mi ne diši,« pravi in pogleda vse štiri skozi solze kot skozi meglo.

O mraku

Kadar sonce se pogrezne
v dalji za visoke griče,
vse molči, le zvon večerni
še v slovo iz stolpa kliče.

Drobnih zvezdic še nobena
ni tedaj oči odprla,
luna nima še svetlobe,
da bi zračno plast predrla.

Čez razpotje mimo križa
nočne romajo prikazni . . .
Tamkaj je nekoč strašilo,
danes so strahovi prazni.

Vse je kratko in ničevo
kakor na drevesu kaplja. —
Komaj nam je dan zazorel,
že v neskončnost se potaplja.

Limbarski

M. RASKATOV:

Očetova opravičila

Že po prvem šolskem mesecu mi je postalo povsem jasno, da šola utruja otroka in da si mora od časa do časa odpočiti. Toda ker te moje ugotovitve prosvetni delavci niso dojeli, mi ni preostalo drugega, ko da jo realiziram sam. Za začetek sem rekel svojemu sinu Kolji:

»Danes ne boš šel v šolo!«

Kolja je bil zelo presenečen, kajti ni vedel, da hočem poskrbeti za njegovo zdravje.

»Šel boš na sprehod,« sem mu rekel.

»Kaj pa naj rečem jutri v šoli?«

»Napisal ti bom opravičilo.«

»Kakšno opravičilo?«

Navadno! Napisal bom, da te je bolelo grlo.«

Kolja je požrl slino in ugotovil, da ga ne boli grlo.

»To je vseeno,« sem rekel. »Misli si, da te boli!«

Še enkrat je požrl slino in zazdelo se mu je, da ga malce vendarle boli.

»Sijajno!« sem rekel. »Zdaj se pripravi za ribolov!«

»Ampak če koga boli grlo, vendar ne sme za reko?«

Poslušaj: prvič te grlo ne boli v resnici in drugič je zdaj zunaj toplo. Zato se boš jutri učil še z večjo vnemo. Za kar si danes potreboval eno uro, boš jutri obvladal v petnajstih minutah! «

Naslednjega dne sem mu res dal takle dokument:

Opravičilo

Kolja Zabaškin ni mogel priti v šolo, ker ga je bolelo grlo.

Oče (Podpis)

Fant je bil vesel, ko se je vrnil iz šole: pri risanju je dobil petico.

»Vidiš,« sem rekel, »to je rezultat včerajšnjega odmora. Nadihal si se svežega zraka in s tem se je povečala sposobnost dojemanja.

Tri dni pozneje je Kolja rekel, da je utrujen in dovolil sem mu, da ostane doma. Napisal sem spet opravičilo:

Opravičilo

Kolja Zabaškin ni mogel priti v šolo zaradi bolečin v želodcu.

Oče (Podpis)

Po naslednjih treh dneh nisem vedel, kaj naj napišem v opravičilo. Hitro sem kupil učbenik za medicinske sestre. Ko sem ga listal, mi je postalo jasno, da je želodec prava zakladnica opravičil. Samo na tej osnovi bi jih lahko pisal za pol šolskega leta. Zato se je tretje opravičilo glasilo:

Kolja Zabaškin ni mogel priti v šolo zaradi bolečin v predelu diafragme.

Četrto opravičilo je govorilo o bolečinah v bližini žolča, v petem se je bolečina preselila na desno stran itd. Neprijetna okoliščina je bila samo v tem, da je Kolja pričel dobivati dvojke. Kolikor več je bilo dvojk, toliko več opravičil. Bilo je jasno, da se mora otrok odpočiti. Ker je postal apatičen je bilo hitro treba nekaj ukreniti. Nič pametnega mi ni padlo na misel. Dva dni sem razmišljal, tretji dan se je sin prijokal domov, češ da ne bo mogel s sošolci na taborjenje. Takoj sem stopil v šolo.

Direktor in razredničarka sta rekla, da razumeta, kako težko mora biti staršem, če je njihov otrok prebolel toliko bolezni. Na koncu sta dodala, naj si ne razbijam glave, če bo Kolja ostal še eno leto v prvem razredu. To pa je bilo zame preveč.

»Kako to mislite? To ni pravično! Otrok je popolnoma zdrav, vi pa . . .«

»Zdrav?« je rekla učiteljica in izvlekla iz torbe sveženj opravičil. In tedaj . . . tedaj sem vse razložil. Bilo me je sram. Dobil sem zagotovilo, da bo smel na taborjenje, če bo seveda popravil vse dvojke.

»Jutri se boš učil od zore do mraka!« sem rekel. »Je jasno?«

»A kaj bo s šolo?« je vprašal Kolja.

»Ne skrbi!« sem rekel, »dal ti bom spet opravičilo.«

NI NESPAMETNO

Kdor kaj ima, ima zmeraj samo napósodo. Samo, kdor se tega zaveda, ima res v lasti.

*

Moder je, kdor nima nobenih zakladov, marveč samo ključ do vseh zakladov na svetu.

*

Na Škotskem sodijo, da je slabo znamenje za tistega, ki poskuša z eno vžigalico prižgati 13 cigaret.

---

dobro. »Mc zelo veseli, gospod Eden,« je ljubeznivo zdrdral.

»Enako, gospod Mc Callum,« mu je resno odvrnil mladenič .

Maydorf se je zopet okrenil k Maddenu. »Upam, da ne motim. Potujem k dr. Whitcombi — imam bronhitis. Vražje samotni so ti kraji — ko sem slišal, da je blizu gospod Thorn, se nisem mogel ustavljati skušnjavi . . .«

»Izvrstna misel!« Toda Maddenov glas ni pričal o izrečeni vljudnosti.

»Ne odlašajte z igro!« je nadaljeval vsiljivec. »Poker, kaj? Že od nekdaj moja strast!«

»Odložite plašč,« je čemerno renčal Madden, »in pridružite se nam! Martin, ponudite gospodu porcijo chipsa.«[1]

»To je življenje!« je dobre volje zaklical pozni gost. »No, kako pa se je medtem godilo vam, Thorn, stari fant?«

Hladno, kakor vedno, mu je povedal tajnik, in igra se je nadaljevala. Če je Boba Edena že prej skrbelo za njegov mošnjiček, je sedaj izgubil vsako upanje. Phil Maydorf, njegov soigralec pri pokeru . . . da, pred seboj ima res kos tako zvanega sveta.

»Dajte mi štiri karte!« je siknil suhec skozi zobe. Trdno je pritisnil karte k prsim; njegov obraz je bil kakor izklesan iz kamna. Tudi Maddenova odločnost je rastla, kakor da bi spoznaval, da gre za veliko. Ta dva sta se borila, Thorn in Eden pa sta z njima le capljala, kakor da bi samo zašla v boj gigantov.

Odnekod je prišel Ah Kim z naročjem drv. Niti ena mišica v topem obrazu Azijca ni pokazala, da bi ga bil osupnil prizor, ki ga je zagledal. Madden mu je velel, naj prinese vina . . . In ko je Kitajec postavljal na mizo visoke kozarce, je Boba spreletela groza, detektivov pas je bil komaj dvajset centimetrov stran od spretnih dolgih prstov Phila Maydorfa. Ko bi tale pretkani plaščar vedel . . .

Toda Maydorfove misli so bile daleč proč od Phillimorovih biserov. »Še eno karto!« je zahteval, pripravljen na velik udarec.

Ostro je pri telefonu zapel zvonec. Bobu je zastalo srce. Sedaj naj govori s San Franciskom, le nekaj korakov od Maydorfa! Videl je, da mu je Madden s pogledom pokimal, in je vstal. »Bržčas zame!« Malomarno je vrgel svoje karte na mizo. »Halo, oče, si ti?«

»Da, papa! Tu Bob! Sem srečno prišel — ostanem nekaj dni gost gospoda Maddena. Sem ti hotel le sporočiti, kje sem. — Da, to je vse. — Da, jutri zjutraj zopet pokličem. Si uspešno igral golf? To je pa škoda! Lahko noč!«

Ves rdeč v obrazu je planil Madden kvišku. »Trenutek, prosim!«

»Papa bi bil rad vedel, kje tičim,« je veselo menil Bob in sedel na svoj sedež. »Kdo daje?«

Gospodar je požrl kletvico, igra se je nadaljevala. Bob se je na tihem smejal. Zopet odlog — tokrat pa ne po njegovi krivdi!

Njegova zaloga chipsa se je strašno naglo krčila. »Še enkrat okrog — potem pa izstopim,« je izjavil odločno.

»Še enkrat okrog in vsi nehamo!« je zarenčal Madden. Nekaj ga je razjezilo.

»Pa naj bo vsaj konec pošten, kakor gre!« je želel Maydorf. »Sedaj brez omejitve, gospodje!« Sam je razdelil karte.

Bob je imel v rokah štiri od devetih. Ko jih je položil na mizo, je opazil na obrazu Phila Maydorfa hudoben nasmeh.

Štiri kraljice!« je oznanil veselo ter jih razpoložil s strokovnjaško gibčnostjo. »Pri damah sem vedno imel srečo! Mislim, da gospodje plačajo!«

Plačali so. Nerad je odrinil Bob Eden sedem in štirideset dolarjev. »Zaračunam si vse pri stroških,« je premišljal.

Razume se, da je Maydorf bil židane volje. »Zelo prijeten večer!« Zložno si je oblačil svoj površnik. »Kmalu zopet pridem, če bo dovoljeno.«

»Lahko noč!« je mračno zinil Madden.

Thorn je pobral s pisalne mize žepno svetilko. »Pospremim vas do dveri!« Bob se je nasmehnil. Žepno svetilko, zunaj pa je svetila luna, da se je videlo kakor podnevi!

»Zelo ste ljubeznivi! Na svidenje vsem in iskrena hvala!« Maydorf se je prekanjeno zarežal, ko je stopil za tajnikom.

Madden je vzel cigaro in odgriznil konico. »No, kako daleč sta prišla z očetom?«

»Ali naj razpravljam v navzočnosti tega tujca?«

»To ne. Ni vam pa bilo treba tako brž odzvoniti. Dedcu sem hotel veleti iz sobe. Brž pozvonite še enkrat!«

»Izključeno! Šel je že počivat in pred jutrom ga nikakor ne smem motiti!«

Maddenovo obličje se je potemnelo. »Zahtevam! In sem navajen, da se moji ukazi izvršé!«

»Res? No, pri tem boste pa že morali dovoliti izjemo.«

Madden je divji odšel. — »Vi mladi . . . Vi . . . mladi . . .«

»Vem — toda krivi ste vi. Če pripuščate sem neznanega vsiljivca, morate pač nositi posledice.«

»Nisem vabil tega pritepenca! Vrag vedi, kje ga je Martin pobral. Kajpada, zasebnega tajnika premožne in vplivne osebnosti neprestano oblega vsakovrstna golazen. Thorn pa se vede včasih kakor bebec.« Tajnik je vstopil in položil žepno svetilko na pisalno mizo. Njegov gospodar ga je očitajoče gledal. »Vaš znanec nam je grdo pljunil v skledo!«

»Zelo obžalujem, gospod Madden, pa se ni dalo spremeniti. Prišel je pač.«

»Kdo pa je pravzaprav?«

»Nekak posredovalec. Zastavim vam pa besedo, da ga nisem vabil. Saj veste, kako se drže te pijavke.«

(Dalje prihodnjič)

[1] Drobiž v igralskih znamkah.

Žene tožijo, iščejo tolažbe

Že precej dolgo je od tega, odkar mi je pisala neka žena, mati številnih otrok. Pri srcu me je stisnilo, ko sem brala njene vrstice, ko sem po njih takorekoč stopala v polno razkritje njenega žalostnega življenja. Mlada žena toži, prosi pomoči, zdi se ji, da je sama, zapuščena v širokem tujem svetu. Recite, povejte samo eno besedo ... da mi bo lažje!

Nato je prišlo še drugo pismo iz čisto drugega kraja, približno iste vsebine. Odlomki se glase takole:

»Lepo prosim, da bi ob priliki navedli nekaj osnovnih načel o vzgoji otrok. Še predno sem se poročila, sem slišala, da si morata biti mož in žena o tem edina. Pri nas žal ni tako in naše družinske razmere so nadvse žalostne. Nikoli nisem z besedo posegla vmes, če je mož katerega otroka kaznoval. Če pa hočem jaz otroka v skrajni sili kaznovati, se mož požene proti meni, otrok se prevzame, me ne pogleda več dni, me ne uboga, mi grdo odgovarja, celo zaničuje me in obklada s priimki.«

»Moj mož vedno trdi, da on ni odgovoren za vzgojo otrok. Če pride z dela slabo razpoložen, vedno najde kako malenkost, da me vpričo otrok zaničuje in obdeluje. Govori jim, da mu je žal, da me je poročil in podobno.«

»Premislila sem, šla sem vase, iskala krivde. Nimam si kaj očitati, saj se od jutra do večera neprestano trudim, da postrežem možu in otrokom, da je dan prijeten, da je hrana zadostna in okusna, da varčujem, da so oblačila oprana, zlikana in zašita, da kljub utrujenosti in slabemu počutju moža lepo sprejmem, ko pride z dela domov, da mu strežem na vse načine.«

»Otroke učim moliti, gledam na to, da molimo vsak večer sv. rožni venec in tudi zjutraj, če ne gremo k sv. maši. Vedno prosim Boga za stanovitno milost sv. vere in v ta namen darujem vse telesno in duševno trpljenje.«

*

Glavna odgovornost za vzgojo otrok je pri starših, ti so njihovi prvi telesni skrbniki, pa tudi duhovni vodniki. Proučevalci otroške duševnosti trdijo, da je treba začeti otroka vzgajati že prvi dan. Pri tem se morata ravnati po istih načelih oba, oče in mati, dolžnost obeh je storiti vse, da bo njun otrok telesno in duševno zdrav, da bo značajen in pošten, veren in koristen član človeške družbe.

Oče in mati morata graditi sporazumno; morata v vzgoji in vodstvu otrok drug drugega dopolnjevati. Kar gradi eden, mora drugi podpirati; oba morata zavzemati v slučaju kazni enako stališče, da bo otrok naglo spoznal svojo napako in uvidel, da sledi vsakemu grehu tudi kazen.

Če sta si kdaj oče in mati v kakem vprašanju needina, pa naj bo to v zadevi otrok ali ne, morata to rešiti sama med seboj, ne da bi otroci za nesporazum sploh vedeli. To je izredne važnosti. Ne gre le za spoštovanje otrok do staršev, za vzdrževanje pokorščine in reda v družini, gre za veliko več; gre za to, kako bodo otroci, ko odrastejo, ko se bodo poročili, v zakonu živeli. Dejanja, zgledi, ki jih starši trokom dajejo, so najmočnejši nauk, močnejši od vseh besedi.

Zgled staršev je važen tako v družinskem življenju, v odnosih do bližnjega, do sosedov, do družbe, do javnih vprašanj, do šole in dejansko do vsega. Otrok potrebuje precej časa, da v tem pogledu pride do lastnih dognanj, gledanj in zaključkov. Otrok se mora v družini, v domu navaditi pravicoljubnosti, poštenosti, ljubeznivosti, prijaznosti, lepega vedenja, skromnosti in ponižnosti, vsega dobrega, vsega, kar je važno za njegovo zemsko in večno srečo.

A. D.

ZDA predložile sporazum o vesolju

Ameriško zastopstvo v Organizaciji združenih narodov je te dni predložilo svetovni organizaciji osnutek sporazuma o mednarodni uzakonitvi raziskovanja Meseca in drugih nebesnih teles.

Predlog Združenih ameriških držav vsebuje 19 točk, od katerih se najvažnejše nanašajo na prepoved vseh ozemeljskih zahtev v zvezi z Mesecem ali katerimkoli nebesnim telesom ter na prepoved, da bi jih izkoriščali v vojne namene, zlasti kot skladišča orožja za splošno uničevanje.

Tudi sovjetsko zastopstvo pri Organizaciji združenih narodov je prišlo pred OZN s svojim osnutkom mednarodnega sporazuma o raziskovanju Meseca in drugih nebesnih teles.

Kot znano (naš list je o tem že pisal) je nedavno sovjetska zveza poslala glavnemu tajniku U Tantu pismo, v katerem razlaga načrt za sklenitev mednarodnega sporazuma o raziskovanju in osvajanju vesolja izključno v miroljubne namene.

Sporazum vsebuje štiri točke:

1. Vse države lahko brez zapostavljanja raziskujejo in izkoriščajo Luno in druga nebesna telesa;

2. države izkoriščajo lahko Luno in druga nebesna telesa samo v miroljubne namene in ne smejo graditi na njih nobenih vojaških oporišč in naprav;

3. nihče ne sme imeti zemeljskih zahtev v zvezi z Luno in drugimi nebesnimi telesi;

4. pri raziskovanju in izkoriščanju Lune in drugih nebesnih teles države upoštevajo načela sodelovanja, medsebojne pomoči in interese drugih držav.

Iz navedenih osnutkov obeh držav je razvidno, da sta si močno podobna. V Washingtonu so z zadovoljstvom sprejeli vest o pripravljenosti Sovjetske zveze, da čimprej začne pogovore z Združenimi državami Amerike in drugimi državami o sporazumu za miroljubno izkoriščanje Lune in drugih vesoljskih teles in prostranstev.

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

NEDLJA, 3. 7. 1966 6.15 Duhovni nagovor. — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo. — PONEDELJEK, 4. 7. 14.15 Poročila, vreme, objave. — Pregled sporeda. — Iz zdravnikove beležnice. — Igra ansambel Toneta Kmeteca. — 18.00 Za naše male poslušalce. — TOREK, 5. 7. 14.15 Poročila, vreme, objave. — Športni mozaik. — Slovenske narodne. — SREDA, 6. 7. 14.15 Poročila, vreme, objave. — Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 7. 7. 14.14 Poročila, vreme, objave. — Na dom obujaš mi spomin: Rinkole. — Petek, 8. 7. 14.15 Poročila, vreme, objave. — Od petka do petka po naših krajih in pri naših ljudeh (Domače novice). — Žena in dom. — SOBOTA, 9. 7. 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. — 18.25 Sem pod okencem stau. (Glasb. oddaja)

Avstrijska televizija

NEDELJA, 3. julija 1966: 16.25 Kratka poročila — 16.30 Prenos iz linškega štadiona: Rokometno svetovno prvenstvo 1966. Zahodna Nemčija — Vzhodna Nemčija — 19.00 Kratka poročila — 19.30 Aktualni športni pregled — 20.10 1. večerna poročila — 20.20 San Francisco. Velika ameriška filmska drama — 22.05 2. večerna poročila — 22.15 Filmsko poročilo o kolesarski krožni dirki „Po Franciji" (Tour de France).

PONEDELJEK, 4. julija 1966: 19.00 Kratka poročila — 19.03 Pustolovščina pod vodo — 19.25 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki s športom — 19.55 Izložba in kratki filmski mozaik — 20.05 „Tako lepo kot danes!": Marika Rökk-predstava (III) — 21.10 Največje boksarske tekme stoletja — 21.50 Čas v sliki — 22.10 Janine Aimée. Zgodba francoske mladenke — 22.25 Filmsko poročilo o krožni kolesarski dirki „Po Franciji" (Tour de France).

TOREK, 5. julija 1966: 19.00 Kratka poročila — 19.05 Oddaja za odrasle — 19.25 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki — 19.55 Izložba in kratki filmski mozaik — 20.00 Naš film iz študia „Janco". Zgodba majhne indijanske vasi v Mehiki — 21.25 Mestni pogovori. Razprava občinstva — 22.40 Čas v sliki — 23.00 Filmsko poročilo o krožni kolesarski dirki „Po Franciji" (Tour de France).

ČETRTEK, 7. julija 1966: 11.00 šolska televizija: Kratka poročila — 11.03 Zgodovinski viri — 12.00 Kaj lahko postanem? — 19.00 Kratka poročila — 19.03 Športni kalejdoskop — 19.25 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki — 19.55 Izložba in kratki filmski mozaik — 20.05 „Letovanje"; komedija Carla Goldonija — 21.35 Čas v sliki — 21.55 Ta naš svet: Svetovna politična opažanja sedanjosti — 22.25 Filmsko poročilo o krožni kolesarski dirki „Po Franciji" (Tour de France).

PETEK, 8. julija 1966: 11.00 Program za delavce: Kratka poročila — 11.03 „Janco". Zgodba majhne indijanske vasi v Mehiki — 19.00 Kratka poročila — 19.05 Trg ob koncu tedna — 19.25 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki — 19.55 Izložba in kratki filmski mozaik — 20.10 Dunajski ljudje — dunajsko veselje — 21.30 Čas v sliki — 21.50 Jazz iz Združenih držav Amerike — 22.15 Filmsko poročilo o krožni kolesarski dirki „Po Franciji" (Tour de France).

SOBOTA, 9. julija 1966: 19.00 Kratka poročila — 19.03 Nepoznani svet. Kuli Ni Kom; poročilo — 19.23 Zabeleženo za vas — 19.55 Izložba in kratki filmski mozaik — 20.00 Pojoča in muzicirajoča Avstrija. Heinz Conrads obišče salzburško deželo — 21.15 Večerna poročila in v žarometu „Sedem dni svetovnih dogodkov" — 22.45 Naš nočni program: Dr. Jekyil and Mr. Hyde (Zdravnik in demon). Psihoanalitična študija po romanu R. L. Stevensona.

UVAŽATI JIH MORAJO.

Koga? Svinje. Pa bi ne bilo treba, če bi znali s prašiči prav ravnati, če bi jih znali prav hraniti. Za sodobno svinjerejo je nujno potrebno poznanje bolezni svinj in higiene svinjereje. O tem vas poduči knjiga živinozdravnika Matevža Marolta

Hygiene des Schweines

Izšla je v samozaložbi. Posreduje vam jo Knjigarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu.

KMETJE POZOR!

NAJNOVEJŠE KMETIJSKE STROJE, MLATILNICE, TRAKTORJE, KOSILNICE, MOPEDE, KOLESA, HLADILNIKE, PRALNE STROJE, ELEKTRIČNE MOTORJE

vam nudi ugodno domača tvrdka

Johan Lomšek

št. Lipš, Tihoja 2, P. Dobrla ves — Eberndorf, Telefon 04237 246

ZNAMKA ZAUPANJA

GRUNDNER

Klagenfurt - Celovec

Wienergasse 10

(Promenadna cona)

Velika izbira

perila in blaga pri

L. Maurer

Klagenfurt, Alter Platz 35

Družba sv. Mohorja sprejme

PODJETNEGA FANTA

Pogoji: matura na gimnaziji ali trgovski akademiji in znanje slovenskega in nemškega jezika.

Nudimo: plačo po dogovoru in lepo možnost napredovanja v trgovskem oddelku in v upravi Družbe do popolne samostojnosti.

Mohorjeva knjigarna v Celovcu

sporoča, da je dobila:

Rimski misal, 3. izdaja, (ljubljanska), rdeča obreza, usnje vezano. Maše za vse dni v letu.

Razne slovenske gramofonske plošče

odkupi knjige:

Koledar DSM v Celovcu za leto 1950

Rimski misal, 2. izdaja (celovška), rdeča obreza, četudi je obrabljen.

Pregovori o prijateljstvu

● Sklepaj prijateljstva le takrat, ko jih ne potrebuješ. (Pregovor ameriških črncev)

● Ni tvoj prijatelj, kdor ti tega sam ne pove. (Bantu)

● Prijatelji so kot otroci istega očeta, ljubimci pa kot otroci iste matere. (Madagaskar)

● Prijatelja hitreje izgubimo kot dobimo. (Anglija)

● Če te hvali prijatelj, mu bodi hvaležen. Če te hvali sovražnik, se pazi. (Turčija)

● Zakrpano prijateljstvo le redkokdaj postane celo. (Nizozemska)

Najdražji jetnik

Kaže, da bo postal čez nekaj tednov najdražji jetnik na svetu nacistični zločinec Rudolf Hess, ki je zaprt v celici berlinskega zapora Spandau in je bil pred 20 leti obsojen v Nürnbergu na doživljenjsko ječo.

Zdaj sta v tem zaporu, ki ima 595 praznih celic, zaprta še Baldur von Shirach, bivši šef Hitlerjeve mladine, in Albert Sperr, bivši Hitlerjev minister za oborožitev, obsojena na 20 let ječe. A, kot rečeno, bosta ta dva nacistična vojna zločinca kmalu prestala kazen in se oba odselila v ZDA, kjer imata že »podedovano« bogastvo. In kaj bo s 70-letnim Hessom, nekdanjim Hitlerjevim ljubljencem, ki so ga zaprli že pred 23 leti, ko se je z letalom spustil v Angliji?

Za zdaj kaže, da bo ostal še naprej zaprt v tem gradu, ki ga loči od ostalega sveta 670 metrov dolga in 4,5 metrov visoka ograja z bodečo žico, skozi katero je napeljan električni tok. Seveda, odsedeti mora kazen, kakršno mu je naložilo vojaško zavezniško sodišče. In če bo ostal v tem zaporu, bo Hess najdražji zapornik na svetu. Zanj bo delalo naslednje osebje: 4 kuharice, 14 ljudi iz kuhinje, 4 natakarji, 6 servirk, 3 sobarice, 60 delavcev in 22 ljudi za »priročna« dela ter straža, ki šteje 250 ljudi.

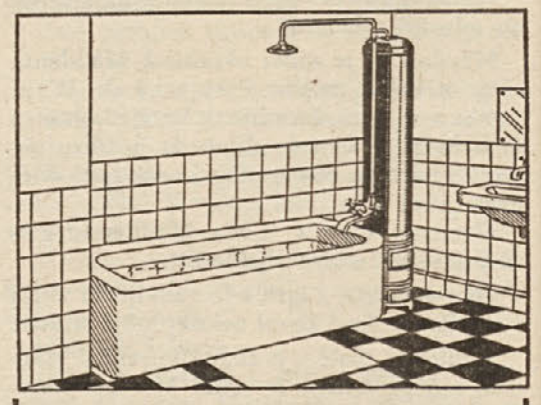

Vse za vodno instalacijo (sanitarni material) dobavlja

Bratje Rutar & Co.

Dobrla ves — Eberndorf

Darujte za visokošolski dom Korotan!

Naš tednik-Kronika

Izhaja vsak četrtek. Naroča se na naslovu: „Naš tednik", Celovec, Viktringer Ring 26, 9020 Klagenfurt. — Telefon uprave in oglasnega oddelka 26-69. — Telefon uredništva: 43-58. Naročnina znaša mesečno 7.— šil., letno 80.— šil. Za Italijo 2800.— lir, za Nemčijo 20.— DM, za Francijo 22.— ffr., za Belgijo 250.— bfr., za Švico 20.— šfr., za Anglijo 2.— f. sterl., za U. S. A. in ostale države 6.— dolarjev na leto. — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik: Janko Tolmajer, Radiše, p. Žrelec. — Tiska Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26.